

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға

**Қаржылық есептілік және тәуелсіз аудитордың
Аудиторлық қорытындысы**

МАЗМҰНЫ

2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН БАСШЫЛЫҚТЫҢ ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ТУРАЛЫ ӨТІНІШ

АУДИТОРЛЫҚ ҚОРЫТЫНДЫ

Қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы есеп	1
Пайда немесе залал және өзге жиынтық кіріс туралы есеп.....	2
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп	3
Ақшалай қаражаттардың қозғалысы туралы есеп.....	4

Қаржылық есептілікке ескертпелер

1	Жалпы ақпарат	5
2	Қор өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта	5
3	Есептік саясат принциптері	6
5	Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерге көшу	20
6	Жаңа есептік ережелер	21
7	Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	22
8	Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	24
9	Дебиторлық берешек	27
10	Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	30
11	Бағалау міндеттемелері	30
12	Кепілді өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер	31
13	Өзге міндеттемелер	32
14	Акционерлік капитал	32
15	Пайыздық табыс және шығыс	32
16	Қатысушы-банктердің жарналарынан таза табыс және мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясынан түсім	33
17	Әкімшілік және өзге операциялық шығын	34
18	Корпоративтік табыс салығы	34
19	Қаржылық тәуекелдерді басқару	36
20	Капиталды басқару	43
21	Шартты міндеттемелер	44
22	Өділ құн туралы ақпаратты ашу	44
23	Бағалау санаттары бойынша қаржылық құралдарды беру	45
24	Байланысты тараптармен жасалатын операциялар	45
25	Есепті кезең аяқталғаннан кейінгі оқиғалар	46

2024 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН БАСШЫЛЫҚТЫҢ ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ТУРАЛЫ ӨТІНІШ

Басшылық 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» акционерлік қоғамының (бұдан әрі – «Қор») қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның қызметінің нәтижелерін, Халықаралық бухгалтерлік есеп стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі – «ХБЕСК») шығарған халықаралық қаржылық есептілік стандарттарға (бұдан әрі – «ХҚЕС») сәйкес көрсетілген күні аяқталған жылға ақша қаражатының қозғалысын және капиталдағы өзгерістерді анық көрсететін қаржылық есептілікті дайындауға жауап береді.

Қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық мына жайттар үшін жауапты болады:

- дұрыс таңдауды қамтамасыз ету және есеп саясатының принциптерін қолдану;
- ақпаратты, оның ішінде Есеп саясаты туралы деректерді, осындай ақпараттың орындылығын, дұрыстығын, салыстырмалылығын және түсінікті болуын қамтамасыз ететін нысанда ұсыну;
- ХҚЕС талаптарын орындау пайдаланушылардың есептілікті сол немесе өзге мәмілелердің, сондай-ақ өзге де оқиғалардың немесе шарттардың Қор қызметінің қаржылық жағдайына және қаржылық нәтижелеріне тигізетін әсерін түсінуі үшін жеткілікті болған жағдайларда қосымша ақпаратты ашу;
- Қордың жақын болашақта қызметін жалғастыру қабілетін бағалау.

Басшылық сонымен қатар мына жайттар үшін жауапты:

- Қордың тиімді және сенімді ішкі бақылау жүйесін әзірлеу, енгізу және қолдау;
- Қордың мәмілелерін ашуға және түсіндіруге, сондай-ақ кез келген күнге Қордың қаржылық жағдайы туралы жеткілікті дәлдіктегі ақпаратты беруге және қаржылық есептіліктің ХҚЕС талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін нысанда есепке алуды жүргізу;
- Қазақстан Республикасының заңдары мен бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес бухгалтерлік есеп жүргізу;
- активтерінің сақталуын қамтамасыз ету бойынша барлық ақылға қонымды мүмкін шараларды қабылдау; және
- қаржылық және басқа да теріс пайдалану фактілерін анықтау және алдын алу.

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін осы қаржылық есептілікті Қор басшылығы 2025 жылғы 25 ақпанда шығаруға бекітті.

Қор Төрағасы

Бас бухгалтер

Утембаев А.Н.

Амирбекова Э.М.

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ акционері мен басшылығына

Пікір

Біз 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есептен, пайда немесе залал туралы есептен және өзге де жиынтық табыс туралы есептен, капиталдағы өзгерістер туралы есептен және көрсетілген күні аяқталған жыл үшін ақша қаражатының қозғалысы туралы есептен, сондай-ақ бухгалтерлік есепке есептік саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, ескертулерден тұратын «Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ (бұдан әрі – «Қор») қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік.

Біздің ойымызша, қоса беріліп отырған қаржылық есептілік 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның қаржылық нәтижелерін және халықаралық бухгалтерлік есеп стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі – «ХБЕСК») шығарған ХҚЕС бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес көрсетілген күні аяқталған жылдағы ақшалай қаражаттың қозғалысын барлық маңызды қатынастарда анық көрсетеді.

Пікір білдіру үшін негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (бұдан әрі – «ХАС») сәйкес жүргіздік. Көрсетілген стандарттарға сәйкес біздің жауапкершілігіміз бұдан әрі қорытындымыздың «аудитордың қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі» бөлімінде ашылады. Біз бухгалтерлер үшін халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңестің кәсіби бухгалтерлер этикасының халықаралық кодексіне (Тәуелсіздіктің халықаралық стандарттарын қоса алғанда) (бұдан әрі – «БХЭСК Кодексі»), жария мүдделі ұйымдардың қаржылық есептілігінің аудитіне қолданылатын және Қазақстан Республикасындағы жария мүдделі ұйымдардың қаржылық есептілігінің аудитіне қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес Қорға қатысты тәуелсізбіз. Біз сондай-ақ осы талаптарға және БХЭСК кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдер біздің пікірімізді білдіруге негіз бола алатындай жеткілікті және тиісті деп санаймыз.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың қаржылық есептілікке жауапкершілігі

Басшылық көрсетілген қаржылық есептілікті ХБЕСК шығарған ХҚЕС бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес дайындауға және дұрыс ұсынуға және басшылық жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмалануларды қамтымайтын қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесіне жауапты болады.

Қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Қордың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді ашуға және басшылық Қорды таратуға, оның қызметін тоқтатуға немесе оның қандай да бір қызметі, қызметті жоюдан немесе тоқтатудан басқа нақты балама болмаған кезде, оның қызметін тоқтатуға ниет білдірген жағдайларды қоспағанда, қызметтің үздіксіздігі туралы жорамал негізінде есептілік жасауға жауапты болады.

Корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалар «Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ қаржылық есептілігін дайындауды қадағалауға жауапты болады.

Аудитордың қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз - қаржылық есептілікте жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланулар болмайтынына ақылға қонымды сенімділік алу және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық қорытынды шығару. Ақылға қонымды сенімділік - бұл сенімділіктің жоғары деңгейі, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит әрқашан болған кезде елеулі бұрмалануларды анықтайтынына кепілдік емес. Бұрмаланулар жосықсыз әрекеттердің немесе қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке немесе жиынтықта осы қаржылық есептілік негізінде қабылданған пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп болжауға болатын болса, маңызды болып саналады.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудит аясында біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және аудит барысында кәсіби күмәншілдікті сақтаймыз. Сонымен қатар, біз мыналарды орындаймыз:

- жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіруге негіз болатын жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдемелер аламыз. Жосықсыз әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалануды анықтамау қаупі қателік нәтижесінде елеулі бұрмалануды анықтамау қаупінен жоғары, өйткені жосықсыз әрекеттер сөз байласу, жалғандық, қасақана өткізіп жіберу, ақпаратты бұрмаланған түрде ұсыну немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту әрекеттерін қамтуы мүмкін;
- Қордың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатында аудит үшін маңызды бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің негізділігін және тиісті ақпаратты ашуды бағалаймыз;
- біз басшылықтың қызметтің үздіксіздігіне жол беруді қолданудың заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдер негізінде оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты айтарлықтай белгісіздік бар-жоғы туралы қорытынды жасаймыз, нәтижесінде Қордың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне айтарлықтай күмән туындауы мүмкін. Егер біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы қорытындыға келсек, біз аудиторлық қорытындыда қаржылық есептіліктегі ақпаратты тиісті түрде ашуға назар аударуымыз керек немесе егер мұндай ақпаратты ашу орынсыз болса, біздің пікірімізді өзгертуіміз керек. Біздің қорытындыларымыз аудиторлық қорытындыға дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, болашақ оқиғалар немесе жағдайлар Қордың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкелуі мүмкін;
- қаржылық есептіліктің тұтастай ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын, оның ішінде ақпаратты ашуды, сондай-ақ қаржылық есептіліктің оның негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды олардың дұрыс ұсынылуы қамтамасыз етілетіндігін бағалауды жүргіземіз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалармен ақпараттық өзара іс-қимылды жүзеге асырамыз, олардың назарына аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер, оның ішінде аудит процесінде анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы ақпаратты жеткіземіз.

Аудитордың қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі (жалғасы)

Біз корпоративтік басқару үшін жауап беретін тұлғалармен ақпараттық әрекеттестік жасаймыз, бұл орайда басқасының ішінде аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімі туралы, сондай-ақ аудиттің нәтижелері бойынша елеулі ескертпелер туралы, соның ішінде «Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ аудиті барысында өзіміз анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы ақпаратты олардың назарына жеткіземіз.

Grant Thornton LLP

Арман Чингильбаев
Тапсырма бойынша серіктес

Қазақстан Республикасының
Квалификацияланған аудиторы
1999 жылғы 12 қазанда берілген
№ МФ-0000487 біліктілік куәлігі

2025 жылғы 25 ақпан
Қазақстан Республикасы, Алматы қ.

Ержан Досымбеков
«Grant Thornton» ЖШС-нің
Бас директоры

Қазақстан Республикасы аумағында аудиторлық қызметпен айналысуға арналған, Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігінің Ішкі мемлекеттік аудит комитеті 2018 жылғы 03 тамызда берген №18015053 Мемлекеттік лицензия

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есеп

Қазақстандық мың теңгемен	Ескер.	2024 ж. 31 желтоқсан	2023 ж. 31 желтоқсан
АКТИВТЕР			
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	7	94,829,960	69,528,522
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	8	1,464,877,789	1,212,700,341
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	8	-	-
Дебиторлық берешек	9	5,494,371	7,412,520
Өзге активтер		419,452	154,999
Кейінге қалдырылған салық активі	18	56,318	47,911
Материалдық емес активтер	10	48,736	50,077
Негізгі құралдар	10	102,203	69,147
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ		1,565,828,829	1,289,963,517
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Бағалау міндеттемелері	11	55,921,437	56,337,340
Кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер	12	-	-
Өзге міндеттемелер	13	463,406	297,937
МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ		56,384,843	56,635,277
МЕНШІКТІ КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	14	235,794,400	235,794,400
Бөлінбеген пайда		173,215,056	133,013,747
Эмиссиялық табыс		544	544
Арнайы резерв	20	1,160,135,133	970,240,870
Қаржы активтерін қайта бағалауға арналған резерв		(62,059,091)	(108,079,265)
Өзге резервтер		2,357,944	2,357,944
МЕНШІКТІ КАПИТАЛ ЖИЫНЫ		1,509,433,986	1,233,328,240
МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖӘНЕ МЕНШІКТІ КАПИТАЛ ЖИЫНЫ		1,565,828,829	1,289,963,517

2025 жылғы 25 ақпанда бекітіліп, қол қойылған

Утембаев А.Н.
Қор Төрағасы

Амирбекова Э.М.
Бас бухгалтер

Handwritten signature of Amirbekova E.M.

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін пайда немесе залал және өзге жиынтық кіріс туралы есеп

Қазақстандық мың теңгеммен	Ескер.	2024 ж.	2023 ж.
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық табыс	15	147,702,949	137,590,097
Қатысушы-банктердің жарналарынан табыс және мәжбүрлеп таратылатын банктердің тарату комиссиясынан түсімдер	16	56,890,214	50,111,968
Мәжбүрлеп таратылған банктердің депозиторларына өтемдер бойынша шығын	12, 16	(9,698)	(49,988)
Шетел валютасымен жасалатын операциялардан таза табыс/ (шығын)		27,610,944	(2,713,620)
Кредиттік шығындарды бағалау резервтері	7, 8, 9	(163,784)	(1,462,894)
Бағалау міндеттемелері бойынша резерв	11	415,903	1,597,045
Өзге жиынтық (шығын)/ табыс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтерді тануды тоқтатудан таза пайда		(61,295)	530
Өзге операциялық табыс		171,414	56,339
Әкімшілік және өзге операциялық шығындар	17	(2,469,482)	(2,063,644)
Салық салынғанға дейінгі пайда		230,087,165	183,065,833
Корпоративтік табыс салығы бойынша өтеу	18	8,407	4,383
БІР ЖЫЛДАҒЫ ПАЙДА		230,095,572	183,070,216
Өзге жиынтық залал			
<i>Пайдаға немесе шығынға қайта жіктелген немесе кейіннен қайта жіктелуі мүмкін баптар:</i>			
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдарға қайта жіктелуден әділ құнның өзгерісі		-	(109,017,345)
Қайта жіктеуден кейін өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдардың әділ құнының өзгерісі		45,707,662	(938,541)
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдарды шығарудан пайда немесе залалға қайта жіктелген сома		61,295	(530)
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша кредиттік шығындар резервіндегі өзгеріс сомасы		251,217	1,877,151
Өзге шығындар		-	(103)
<i>Пайдаға немесе шығынға қайта жіктелген немесе кейіннен қайта жіктелуі мүмкін жалпы баптар</i>		46,020,174	(108,079,368)
Бір жылдағы өзге жиынтық кіріс/(залал)		46,020,174	(108,079,368)
БІР ЖЫЛДАҒЫ ЖИЫНТЫҚ КІРІС ЖИЫНЫ		276,115,746	74,990,848

2025 жылғы 25 ақпанда бекітіліп, қол қойылған

Утембаев А.Н.
Қор Төрағасы

Амирбекова Э.М.
Амирбекова Э.М.
Бас бухгалтер

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп

Қазақстандық мың теңгемен	Ескер.	Акционерлік Капитал	Эмиссиялық табыс	Резервтік капитал	Қаржы активтерін қайта бағалауға арналған резерв	Арнайы резерв	Бөлінбеген пайда	Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға қалдық		235,794,400	647	2,357,944	-	804,355,658	115,828,743	1,158,337,392
Бір жылдағы пайда		-	-	-	-	-	183,070,216	183,070,216
Өзге жиынтық залал		-	(103)	-	(108,079,265)	-	-	(108,079,368)
2023 жылға жиынтық залал жиыны		-	(103)	-	(108,079,265)	-	183,070,216	74,990,848
Арнайы резервті қалыптастыру және қайта үлестіру	20	-	-	-	-	165,885,212	(165,885,212)	-
2023 жылғы 31 желтоқсанға қалдық		235,794,400	544	2,357,944	(108,079,265)	970,240,870	133,013,747	1,233,328,240
Бір жылдағы пайда		-	-	-	-	-	230,095,572	230,095,572
Өзге жиынтық кіріс		-	-	-	46,020,174	-	-	46,020,174
2024 жылға жиынтық кіріс жиыны		-	-	-	46,020,174	-	230,095,572	276,115,746
Арнайы резервті қалыптастыру және қайта үлестіру	20	-	-	-	-	189,894,263	(189,894,263)	-
2024 жылғы 31 желтоқсанға қалдық		235,794,400	544	2,357,944	(62,059,091)	1,160,135,133	173,215,056	1,509,443,986
2025 жылғы 25 ақпанда бекітіліп, қол қойылған								

Утембаев А.И.
Қор Төрағасы

Амирбекова Э.М.
Бас бухгалтер

5-46 беттердегі ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды.

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» АҚ
2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ақшалай қаражаттардың қозғалысы туралы есеп

Қазақстандық мың теңгемен	Ескер.	2024 ж.	2023 ж.
Операциялық қызметтен ақша ағындары			
Міндетті күнтізбелік жарналар түсімі		54,463,534	41,492,546
Тарату комиссиясынан түсім		4,391,747	4,972,730
Орналасытырылған салымдар бойынша сыйақылар түсімі		7,468,271	16,504,408
Амортизацияланатын құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар бойынша алынған сыйақы		-	87,070,585
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар бойынша алынған сыйақы	8	105,988,686	14,755,160
«Кері РЕПО» операциялары бойынша алынған сыйақы		3,995,442	-
Салымшыларға кепілдік берілген өтем төлемдері		(9,698)	(49,988)
Өзге алынған операциялық кіріс		26,313	8,173
Қызметкерлердің күтіміне кеткен шығындар		(1,062,594)	(952,512)
Төленген әкімшілік және өзге де операциялық шығындар		(3,844,453)	(845,024)
Операциялық қызметтен алынған таза ақша қаражаттары		171,417,248	162,956,078
Инвестициялық қызметтен ақша ағындары			
Амортизацияланған құн бойынша көрініс табатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар сатып алу	8	-	(312,052,461)
Амортизацияланған құн бойынша көрініс табатын борыштық бағалы қағаздарды жабу және сатудан түскен түсімдер	8	-	182,746,983
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар сатып алу	8	(749,560,245)	(119,519,332)
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарды өтеуден және сатудан түскен түсімдер	8	603,522,022	50,000,000
Негізгі құралдарды сатып алу	10	(57,645)	(42,511)
Материалдық емес активтерді сатып алу	10	(44,702)	(59,492)
Инвестициялық қызметтен алынған таза ақша қаражаттары		(146,140,570)	(198,926,813)
Ақша қаражаттарының және ақша қаражаттары баламаларының таза өзгерісі			
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттары баламаларына айырбас бағамы өзгерістерінің әсері		25,276,678	(35,970,735)
Кредиттік шығындарға арналған ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламаларына арналған резерв	7	5,959	804,144
Жыл басына ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	7	18,801	(31,966)
	7	69,528,522	104,727,079
Жыл соңына ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	7	94,829,960	69,528,522

2025 жылғы 25 ақпанда бекітіліп, қол қойылған

Утембаев А.Н.
Қор Төрағасы

Амирбекова Э.М.
Бас бухгалтер

Амирбекова Э.М.

1 Жалпы ақпарат

«Қазақстанның депозиттерге кепілдік беру қоры» акционерлік қоғамының (бұдан әрі - «Қор») Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес 1999 жылғы 20 желтоқсанда акционерлік қоғамның ұйымдық-құқықтық нысанында құрылған коммерциялық емес ұйым болып табылады.

«Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктерінде орналастырылған депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы» Қазақстан Республикасының Заңына (бұдан әрі – «Заң») сәйкес Қор қаржы жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз етуге қатысады, оның ішінде депозиттерге міндетті кепілдік беру жүйесінің қатысушы банкі (бұдан әрі – «қатысушы-банк») барлық банк операцияларын жүргізу лицензиясыннан айырылған жағдайда берілген өтемдерді төлеу арқылы банк жүйесіне деген сенімді сақтайды.

Қордың негізгі міндеттері:

- қаржы жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз етуге қатысу;
- қатысушы-банк барлық банк операцияларын жүргізуге арналған лицензиясыннан айырылған жағдайда кепілдік берілген депозиттер депозиторларының құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау.

Заңға сәйкес Қор келесі функцияларды орындайды:

- Депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы заңның талаптарына сәйкес кепілдік берілген өтемді төлеу;
- Міндетті депозиттерді кепілдендіру жүйесіне қатысушы-банктердің тізілімін жүргізу, активтерді инвестициялау, арнайы резервті қалыптастыру, қатысушы-банкті консервациялау немесе барлық банк операцияларын жүргізу лицензиясынан айыру кезеңінде тағайындалатын банкті басқару жөніндегі уақытша әкімшіліктің құрамына қатысу, агент-банктерге қойылатын талаптарды белгілейді, кепілдік төлемдерін жүзеге асыру үшін агент-банктердің алдын ала тізімін бекітеді;
- тарату комиссиясы Қор алдында ол төлеген (төлейтін) кепілді өтемнің сомасы бойынша берешекті өтеген кезге дейін мәжбүрлеп таратылатын қатысушы-банктің (қызметі мәжбүрлеп тоқтатылатын Қазақстан Республикасының бейрезидент-банкінің филиалы) тарату комиссиясының немесе кредиторлар комитетінің құрамына қатысу;

Қордың 2024 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық активтері Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне (бұдан әрі – «ҚРҰБ») және 2024 жылғы 26 маусымдағы №15 шешімімен бекітілген жеке сенімгерлік басқарушылардың сенімгерлік басқаруына берілді. 2024 жылғы шілдеде Қазақстан Республикасының қор биржасы нарығын дамыту стратегиясын іске асыру және ҚРҰБ-ның еншілес ұйымдарының активтерін басқарудан шығуы аясында активтерді жеке басқарушы компанияларға кезең-кезеңімен беру процесі басталды. Бірінші кезеңде Қор 200 миллиард теңге берді, ал активтерді одан әрі беру жеке сенімгерлік басқарушылардың тиімділік көрсеткіштеріне байланысты жүзеге асырылатын болады.

Қордың жалғыз акционері ҚРҰБ болып табылады. Байланысты тараптармен жасалатын операциялар туралы ақпарат 24 Ескертпеде берілген.

Заңды мекенжайы және нақты орналасқан жері: Қазақстан Республикасы, A05B0Y8, Алматы қ., Айтеке би көш., 67 үй.

2 Қор өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта

Қазақстан экономикасы 2024 жылы 4.8% өсім көрсетеді. 2024 жыл бойы ҚРҰБ базалық мөлшерлемені 15.75%-дан 15.25%-ға дейін төмендетті.

2024 жылы жылдық инфляция 8.6%-ды құрады. Инфляциялық күтулер нақты инфляцияның оң динамикасына қарамастан бұрынғысынан жоғары және жекелеген тауар нарықтарындағы жағдайдың өзгеруіне сезімтал болып отыр.

ҚРҰБ ресми айырбастау бағамы 2024 жылғы 31 желтоқсандағы 1 АҚШ доллары үшін 525.11 теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 1 АҚШ доллары үшін 454.56 теңге).

2024 жылдың наурыз айында халықаралық рейтинг агенттігі S&P Global Ratings Қазақстан Республикасының шетелдік және ұлттық валютадағы міндеттемелері бойынша ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді суверенді кредиттік рейтингтерін «BBB-/A-3» деңгейінде, рейтингтер бойынша «Тұрақты» болжаммен расталды.

2024 жылдың қыркүйек айында Moody's агенттігі Қазақстан Республикасының ұзақ мерзімді рейтингін Baa2 деңгейінен Baa1 деңгейіне дейін көтерді, «Тұрақты» болжаммен растады.

2024 жылдың қараша айында Fitch Ratings агенттігі Қазақстан Республикасының шетел валютасындағы ұзақ мерзімді дефолттық эмитенттік рейтингін «BBB» деңгейінде, «Тұрақты» болжаммен растады.

3 Есептік саясат принциптері

Есептілік беру негіздері

Осы қаржылық есептілік қаржылық құралдарды және пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын және өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдарын бастапқы тану кезінде әділ құнды пайдалануды қоспағанда, тарихи құн есебін пайдалана отырып, Халықаралық бухгалтерлік есеп стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі – «ХБЕСК») шығарған Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – «ХҚЕС») сәйкес әзірленген.

Осы қаржылық есептілікті әзірлеу кезінде пайдаланылған есептік саясат қағидалары төменде берілген. Бұл қағидалар, егер басқаша көрсетілмесе, барлық есеп беру кезеңдерінде дәйекті түрде қолданылды (5 Ескертпе).

Осы қаржылық есептілік Қор өз қызметін көз жетерлік болашақта жалғастыратын болады деген жорамалға сүйене отырып әзірленген.

Функционалдық валюта

Қордың қаржылық есептілігіне енгізілген баптар Қордағы қолданылатын бастапқы экономикалық орта валютасымен («функционалдық валютамен») өлшенеді. Қордың функционалдық валютасы және осы қаржылық есептілігін көрсету валютасы Қазақстандық теңге (бұдан әрі – «теңге») болып табылады. Барлық мәндер, өзгесі көрсетілмеген болса, бүтін мың теңгемен жалпыланады.

Қаржылық құралдар

Қаржылық құралдар – бағалаудың негізгі тәсілдері

Әділ құн – активті сату үшін алынатын немесе бағалау күніндегі нарық қатысушылары арасындағы реттелген мәміледе міндеттемені аудару үшін төленетін баға. Әділ құнның ең жақсы дәлелі белсенді нарықтағы котировка бағасы болып табылады. Белсенді нарық – бұл актив немесе міндеттеме бойынша операциялар тұрақты негізде бағалау ақпаратын алуға мүмкіндік беретін жеткілікті жиілік пен көлемде жүзеге асырылатын нарық. Белсенді нарықта сатылатын қаржы құралдарының әділ құны жеке актив немесе міндеттеме үшін белгіленген бағаны ұйым иелігіндегі санға көбейту арқылы алынған сома ретінде өлшенеді. Бұл нарықтың қалыпты күнделікті саудасаттық көлемі ұйымның активтері мен міндеттемелерінің сомасын сіңіру үшін жеткілікті болса да және жеке мәміледе позицияларды сатуға өтінімдерді орналастыру белгіленген бағаға әсер етуі мүмкін жағдай.

Дисконтталған ақша ағыны үлгісі сияқты бағалау үлгілері, сондай-ақ байланысты емес тараптар арасындағы ұқсас операциялардың деректеріне немесе инвестиция нысанының әділ құнына негізделген моделдер нарықтық баға туралы ақпарат жоқ қаржы құралдарының әділ құнын анықтау үшін пайдаланылады. Әділ құнды бағалау нәтижелері талданады және әділ құн иерархиясының деңгейлеріне келесідей бөлінеді: (i) 1-деңгей белсенді нарықтардағы бірдей активтер немесе міндеттемелер үшін белгіленген (түзетілмеген) бағалар бойынша бағалауды қамтиды, (ii) 2-деңгей бағалауды - тікелей (мысалы, бағалар) немесе жанама (мысалы, бағалардан есептелген) пайдаланылған барлық маңызды бастапқы деректер актив немесе міндеттеме үшін бақыланатын бағалау үлгілері қамтиды, және (iii) 3-деңгейдегі бағалаулар, тек қана бақыланатын нарық деректері бойынша негізделмеген (яғни бағалау үшін бақыланбайтын деректердің айтарлықтай көлемі қажет) бағалаулар (22 Ескертпе).

Мәмілелер бойынша шығындар қаржылық құралды сатып алуға, шығаруға немесе істен шығуына қатысты қосымша шығындар болып табылады. Қосымша шығындар – бұл мәміле жасалмай қалған жағдайда орын алмауы мүмкін шығындар. Мәміле бойынша шығындар агенттерге (соның ішінде сауда агенттері ретінде жұмыс істейтін жұмыскерлер), кеңесшілерге, брокерлерге және дилерлерге төленген төлемақылар мен комиссиялық алымдарды, реттеуші органдар мен қор биржаларына міндетті төлемдерді, сондай-ақ салықтар мен меншікті тапсырғанда алынатын алымдарды ішіне алады. Мәміле бойынша шығындар сыйақыларды немесе борыштық міндеттемелер бойынша дисконттарды, қаржыландыруға кететін шығындарды, ішкі әкімшілік шығыстарды немесе сақтауға кететін шығындарды қамтымайды.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Қаржылық құралдар (жалғасы)

Қаржылық құралдар – бағалаудың негізгі тәсілдері (жалғасы)

Амортизацияланған құн – бұл қаржылық құралдың бастапқы тану кезіндегі құны, есептелген пайыздарды қоса алғанда, негізгі қарызды өтеу шегерілген және қаржылық активтер үшін күтілетін кредиттік шығындарға резерв шегерілген. Есептелген пайыздар бастапқы тану кезінде кейінге қалдырылған мәміле бойынша шығындардың амортизациясын және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, өтеу сомасынан кез келген сыйлықақыны немесе дисконтты қамтиды. Есептелген пайыздық кіріс пен есептелген пайыздық шығыс, соның ішінде есептелген купондық кіріс пен амортизацияланған дисконт немесе сыйлықақы (бар болса, кейінге қалдырылған комиссияны қоса алғанда) бөлек көрсетілмейді, бірақ қаржылық жағдай туралы есептің тиісті баптарының баланстық құнына қосылады.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі – бұл құралдың теңгерімдік құнына әр кезеңде тұрақты пайыздық мөлшерлемені (тиімді пайыздық мөлшерлемені) қамтамасыз ету мақсатында тиісті кезең ішіндегі пайыздық табысты немесе пайыздық шығынды бөлу әдісі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржылық құралдың күтілетін жарамдылық мерзіміне немесе, тиісті жағдайларда, қаржылық құралдың жалпы теңгерімдік құнына дейінгі қысқарақ мерзімге есептік болашақ ақшалай төлемақыларды немесе түсімдерді (болашақ кредиттік залалдарды қоспағанда) дисконттаудың дәл мөлшерлемесі.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме осы құрал үшін көрсетілген құбылмалы мөлшерлеме бойынша кредиттік спредті көрсететін сыйақыны немесе дисконтты қоспағанда, келесі пайызды өзгерту күніне дейін айнымалы мөлшерлемесі бар құралдар бойынша немесе нарықтық мәнге тәуелсіз орнатылатын басқа айнымалы факторлар бойынша ақша ағындарын дисконттау үшін пайдаланылады. Мұндай сыйақылар немесе дисконттар құрал айналысының барлық күтілетін мерзімі бойы амортизацияланады. Келтірілген құн есебі шарт бойынша тараптар төлеген немесе алған, тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтын төлемақылар мен сыйақылардың барлығын ішіне алады. Бастапқы тану кезінде кредиттік-құнсыздандырылған (РОCI) қаржылық активтермен сатып алынған немесе құрылған болып табылатын активтер үшін тиімді пайыздық мөлшерлеме кредиттік төуекел ескеріле отырып түзетіледі, яғни келісімшарттық ақша ағындары негізінде емес, бастапқы тану кезінде күтілетін ақша ағындары негізінде есептеледі.

Қаржылық құралдарды бастапқы тану

Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдары бастапқыда әділ құны бойынша танылады. Барлық басқа қаржы құралдары бастапқыда мәміле бойынша шығындарды қоса алғандағы әділ құны бойынша танылады. Бастапқы тану кезінде әділ құнның ең жақсы дәлелі мәміле бағасы болып табылады. Бастапқы тану кезіндегі кіріс немесе залал әділ құн мен мәміле бағасының арасында айырмашылық болған жағдайда ғана танылады, бұл сол құралдағы басқа ағымдағы нарықтық бақыланатын операциялармен немесе бағалау үлгісі ретінде тек бақыланатын нарықтық деректерді пайдаланатын бағалау үлгісімен дәлелденеді. Бастапқы танудан кейін амортизацияланған құн бойынша өлшенген қаржы активтері және басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдарға инвестициялар үшін күтілетін кредиттік шығындарды бағалау резерві танылады, бұл активті бастапқы танығаннан кейін дереу бухгалтерлік шығынға өкеледі.

Осы нарық үшін заңнамамен немесе әдет-ғұрыппен белгіленген мерзімде жеткізілуі тиіс қаржы активтерін сатып алу және сату («стандартты шарттарда» сатып алу және сату) сауда күні, яғни Қор қаржылық активті сатып алу немесе сату туралы міндеттеме алған күні көрсетіледі. Барлық басқа сатып алу операциялары ұйым қаржы құралына қатысты шарттың тарапы болған кезде танылады.

Қаржылық активтерді жіктеу және кейінгі бағалау: бағалау санаттары

Қор келесі бағалау санаттарын пайдалана отырып, қаржылық активтерді жіктейді: пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар және амортизацияланған құн бойынша бағаланатындар. Борыштық қаржылық активтерді жіктеу және кейін бағалау мыналарға байланысты: (i) тиісті активтер қоржынын басқаруға арналған Қордың бизнес-моделіне және (ii) актив бойынша ақша ағындары сипаттамаларына.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Қаржылық активтерді жіктеу және кейінгі бағалау: бизнес-модель

Бизнес-модель ақша ағындарын алу мақсатында Қордың активтерді басқару үшін пайдаланатын тәсілін көрсетеді: Қор мақсаты (i) активтерден шартпен қарастырылған ақша ағындарын алуға ғана («шартпен қарастырылған ақша ағындарын алу үшін активтерді ұстап қалу»), немесе (ii) шартпен қарастырылған ақша ағындарын да, активтерді сату нәтижесінде пайда болатын ақша ағындарын да алу («шартпен қарастырылған ақша ағындарын алу үшін активтерді ұстап қалу»), немесе, егер (i) тармағы да, (ii) тармағы да қолдануға келмейтін болса, қаржылық активтер «өзге» бизнес-моделдер санатына жатады және пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланады.

Бизнес-модель Қордың бағалау өткізілетін күні қолда бар қоржынға белгіленген мақсатқа қол жеткізу үшін жүзеге асыруға ниетті қызметінің барлық тиісті дәлелдерінің негізінде активтер тобы үшін (қоржын деңгейінде) анықталады. Бизнес-моделді анықтағанда ескерілетін факторлар ішіне алатын 4 Ескертпеде өзінің қаржылық активтері үшін бизнес-моделдерді анықтағанда пайдаланылған өте маңызды пайымдамалар келтіріледі.

Қаржылық активтерді жіктеу және кейінгі бағалау: ақша ағындары сипаттамалары

Егер бизнес-модель шартпен қарастырылған ақша ағындарын алу үшін немесе шартпен қарастырылған ақша ағындарын алу және сату үшін активтерді ұстап қалуды көздейтін болса, Қор ақша ағындарының қаншалықты борыштың негізгі сомасы мен пайыздар есебіне төленетін төлемдер болып табылатындығын бағалайды («борыштың негізгі сомасы мен пайыздар есебіне ғана төленетін төлемдерге жүргізілетін тест» немесе «SPPI-тест»). Кіріктірілген туынды құралдары бар қаржылық активтер олар бойынша ақша ағындарының борыштың негізгі сомасы мен пайыздар есебіне ғана төленгені қарастырылуда. Осы бағалауды өткізгенде Қор шартпен қарастырылған ақша ағындарының базалық кредиттік шарт талаптарына сәйкес келетінін-келмейтіндігін қарастырады, яғни пайыздар кредиттік тәуекелге, ақшаның уақытша құнына, базалық кредиттік шарттың басқа тәуекелдеріне қатысты өтем мен пайда айырмасын ғана қамтиды.

Егер шарт талаптары базалық кредиттік шарт талаптарына сәйкес келмейтін тәуекелге немесе құбылмалылыққа ұшырағыштықты қарастыратын болса, сәйкес қаржылық актив пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша жіктеліп, бағаланады. Борыштың негізгі сомасы мен пайыздар есебіне ғана төленетін төлемдерге жүргізілетін тест активті бастапқы танығанда жүргізіледі және кейінгі қайта бағалау жүргізілмейді.

Қаржылық активтерді қайта жіктеу

Қаржылық құралдар тұтас осы қоржынды басқарудың бизнес-моделі өзгерген жағдайда ғана қайта жіктеледі. Қайта жіктеу бизнес-модель өзгергеннен кейін бірінші есепті кезең басынан перспективті түрде жүргізіледі.

Қаржылық активтердің құнсыздануы: күтілетін кредиттік залалдарға бағалау резерві

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық құралдар күтілетін кредиттік залалдарға бағалау резервін шегерумен қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленеді. Күтілетін кредиттік залалдарға бағалау резерві ескерілмей, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдардың амортизацияланған құнындағы өзгерістер пайда немесе залал құрамында көрініс табады. Теңгерімдік құндағы басқа өзгерістер өзге жиынтық кіріс құрамында «өзге жиынтық кіріс арқылы бағаланатын борыштық құралдардан шығысты шегергендегі табыс» бабында көрініс табады.

Қор бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік сапа өзгерістерінің негізінде құнсыздануды есепке алудың «үшкезеңдік» моделін қолданады. Бастапқы танығанда құнсызданған болып табылмайтын қаржылық құрал 1-кезеңге жататын деп жіктеледі. 1-кезеңнің фазалық активтері үшін күтілетін кредиттік залал келесі 12 ай ішінде немесе егер ол 12 ай өткенге дейін («12-айлық күтілетін кредиттік залалдар») басталатын болса, шартқа сәйкес өтеу күніне дейін орын алуы мүмкін дефолттар нәтижесінде пайда болатын бүкіл мерзімге күтілетін кредиттік залалдар бөлігіне тең сомамен бағаланады. Егер Қор бастапқы тану сәтінен кейін кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артқанын анықтаса, актив 2-кезеңге аударылады, ал осы актив бойынша күтілетін кредиттік залалдар бүкіл мерзімге, яғни шартқа сәйкес өтеу күніне дейін, бірақ егер көзделген болса, күтілетін алдыңғы төлемді ескерумен («бүкіл мерзімге күтілетін кредиттік залалдар») күтілетін кредиттік залалдар негізінде бағаланады. Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артқанын анықтау тәртібінің сипаттамасы 20 Ескертпеде келтіріледі. Егер Қор қаржылық активті құнсызданған деп анықтаса, актив 3-кезеңге аударылады және ол бойынша күтілетін кредиттік залалдар бүкіл мерзімге күтілетін кредиттік залалдар ретінде бағаланады. Құнсызданған активтер мен дефолтты анықтауға қатысты түсіндірмелер 20 Ескертпеде берілген. Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған қаржылық активтер үшін күтілетін кредиттік залалдар әрдайым бүкіл мерзімге күтілетін кредиттік залалдар ретінде бағаланады. 20 Ескертпеде бастапқы деректер, жорамалдар және күтілетін кредиттік залалдарды бағалағанда пайдаланылатын есептеу әдістері туралы ақпарат, соның ішінде болжамды ақпаратты күтілетін кредиттік залалдар моделіне қосу тәсілінің түсіндірмесі келтіріледі.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Қаржылық активтерді есептен шығару

Қаржылық активтер Қор оларды өндіріп алу бойынша барлық тәжірибелік мүмкіндіктерін тауысып, осындай активтердің орнын толтыруға қатысты болжалдардың негізсіздігі туралы байламға келгенде тұтастай немесе ішінара есептен шығарылады. Есептен шығару тануды тоқтату болып табылады. Қорда өндіріп алуға қатысты негізді болжалдары болмаса да, Қор шарт бойынша берешек сомаларын өндіріп алуға тырысып жатқанда Қор мәжбүрлеп өндіріп алу бойынша шаралар әлі қолданылып жатқан қаржылық активтерді есептен шығара алады.

Қаржылық активтерді тануды тоқтату

Қор қаржылық активтерді тануды келесі жағдайларда тоқтатады: (а) осы активтер өтелгенде немесе осы активтермен байланысты ақша ағындарына құқықтардың жарамдылық мерзімі өтіп кеткенде, немесе (б) Қор қаржылық активтерден ақша ағындарына құқықтарды табыстағанда немесе табыстау туралы келісім жасасқанда, және бұл ретте (i) осы активтерді иеленумен байланысты барлық дерлік тәуекелдер мен сыйақыларды табыстағанда, немесе (ii) осы активтерді иеленумен байланысты барлық дерлік тәуекелдер мен сыйақыларды әрі табыстамаған, әрі сақтамаған, бірақ осы активтерге қатысты бақылау құқығынан айырылып қалғанда. Егер контрагентте активті байланысты емес үшінші тарапқа сатуға шектеулер енгізбестен толық сатуға іс жүзінде мүмкіндігі болмаса, бақылау сақталады.

Қаржылық активті тануды толық тоқтатқанда активтің теңгерімдік құны мен алынған және алынуға тиіс сыйақы сомасы арасындағы айырма, сондай-ақ өзге жиынтық кірісте танылған және капиталда жинақталған жиынтық пайда немесе залал пайда немесе залалға жатқызылады.

Қаржылық міндеттемелерді бағалау санаттары

Қаржылық міндеттемелер мыналарды, атап айтқанда, (i) пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелерді: бұл жіктелім туынды қаржылық құралдарға, саудаға арналған қаржылық міндеттемелерге (мысалға, бағалы қағаздар бойынша қысқа жайғасымдар), бизнесті біріктіргенде сатып алушы мойындайтын шартты өтемге және бастапқы тану кезінде сондай ретінде анықталған басқа қаржылық міндеттемелерге қолданылады; және (ii) кепілдік шарттары мен кредиттерді беру жөніндегі міндеттемелерді қоспағанда, нәтижесінде амортизацияланған құны бойынша бағаланатын міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтату

Қаржылық міндеттемелерді тану олар өтелген жағдайда (яғни шартта көрсетілген міндеттеме орындалғанда немесе тоқтатылғанда, немесе оны орындау мерзімі өткенде) тоқтатылады.

Бастапқы кредиторлары арасындағы шарттары айтарлықтай ерекшеленетін борыштық құралдарды алмасу, сондай-ақ бар қаржылық міндеттемелер шарттарындағы елеулі түрлендірулер бастапқы қаржылық міндеттеменің өтелуі және жаңа қаржылық міндеттеменің танылуы ретінде есепке алынады. Шарттар, егер жаңа шарттарға сәйкес дисконтталған келтірілген ақша ағындары құны, соның ішінде бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме пайдаланыла отырып дисконтталған алынған сыйақыларды шегергендегі барлық төленген сыйақылар бастапқы қаржылық міндеттеме бойынша қалған ақша ағындарының дисконтталған келтірілген құнынан кем дегенде 10%-ға ерекшеленеді. Егер борыштық құралдарды алмасу немесе шарттарды түрлендіру өтеу ретінде есепке алынатын болса, барлық шығындар немесе төленген сыйақылар өтеуден болған пайда немесе залал құрамында танылады. Егер алмасу немесе түрлендіру өтеу ретінде есепке алынбайтын болса, барлық шығындар немесе төленген сыйақылар міндеттемелердің теңгерімдік құнын түзету ретінде көрініс табады және түрлендірілген міндеттеменің қалған жарамдылық мерзімі бойы амортизацияланады.

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу

Қаржылық актив және қаржылық міндеттеме есепке алынады, әрі қаржылық жағдай туралы есепте, егер Қорда теңгерімде танылған сомаларды есепке алуды жүзеге асыруға бекітілген құқығы бар және ол не сальдоланған сома бойынша есепке алуды жүргізуге, не активті жүзеге асырып, бір уақытта міндеттемені орындауға ниеттенсе ғана, сальдоланған сома көрініс табады. Бухгалтерлік есеп стандартымен немесе тиісті түсініктемемен талап етілетін немесе рұқсат етілетін жағдайларды қоспағанда, табыс пен шығыс пайда немесе залал және өзге жиынтық кіріс туралы есепте өзара есепке алынбайды, бұл ретте мұндай жағдайлар Қордың есептік саясатында жеке ашып көрсетіледі.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Қаржылық құралдар – қаржылық жағдай туралы есеп бөлігінде

Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары – қаржылық жағдай туралы есепте амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын туынды емес қаржылық активтер. Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары қолма-қол ақшаның белгілі бір сомасына оңай айырбасталатын және құнның болмашы өзгерісіне ұшырағыш баптар болып табылады. Ақша қаражаттары және оның баламалары Қордың банк шоттарындағы қаражат және депозиттерге орналастырылған қаражат болып табылады. Ақша қаражаттары және оның баламалары ҚРҰБ Операциялық есеп департаменті (ОЕД) ағымдағы шоттарындағы, ҚРҰБ, «Қазпошта» АҚ, «Банк ЦентКредит» АҚ және «Қазақстан Халық Банкі» АҚ жинақтаушы, депозиттік, инвестициялық және басқа шоттарындағы меншікті ақша қалдықтарын өз ішіне алады.

Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар

Бизнес-модель және ақша ағындары сипаттамалары негізінде Қор борыштық бағалы қағаздары инвестицияларды амортизацияланған құн бойынша, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша немесе пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағалау санаттарына жатқызады. Борыштық бағалы қағаздар, егер олар шартпен көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстап қалынатын болса, амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі, осы ақша ағындары борыштың негізгі сомасы мен пайыздар есебіне төлемдер ғана және есептік сәйкессіздікті айтарлықтай төмендету үшін ерікті негізде пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар ретінде анықталмаған.

Борыштық бағалы қағаздар, егер олар шартпен көзделген ақша ағындарын алу және сату үшін ұстап алынатын болса, өзге жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша көрсетіледі, олар борыштың негізгі сомасы мен пайыздар есебіне төленетін төлемдер болып табылады және олар пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар ретінде анықталмаған. Осы активтер бойынша пайыздық табыс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісінің негізінде есептеледі және пайда не залал құрамында танылады. Күтілетін кредиттік залал моделі негізінде анықталған құнсыздануға арналған бағалау резерві бір жылға пайда не залал құрамында көрініс табады. Төңгерімдік құнның басқа барлық өзгерістері өзге жиынтық кіріс құрамында көрініс табады. Борыштық бағалы қағазды тану тоқтатылғанда бұрын өзге жиынтық кіріс құрамында танылған жиынтық пайда немесе залал өзге жиынтық кірістан пайда немесе залал құрамына қайта жіктеледі.

Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар, егер амортизацияланған құн бойынша немесе өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша көрсету үшін өлшемшарттарға сәйкес келмейтін болса, пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрініс табады. Қор борыштық бағалы қағаздарға инвестицияларды, егер осы мүмкіндікті пайдалану әртүрлі есепке алу әдістерін пайдалана отырып, танылатын немесе бағаланатын қаржылық активтер мен міндеттемелер арасындағы есептік сәйкессіздікті айтарлықтай төмендететін болса, бастапқы тану кезінде пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар санатына сөзсіз жатқыза алады.

Дебиторлық берешек

Дебиторлық берешек белсенді нарықта бағасы белгіленбейтін бекітілген немесе белгілі бір төлемдері бар туынды емес қаржылық активтер болып табылады. Бастапқы бағалағаннан кейін дебиторлық берешек құнсыздануға арналған резервті шегерумен тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша есепке алынады.

Жеке тұлғалардың депозиттеріне міндетті кепілдік беру жүйесінің қатысушы-банктерінің міндетті күнтізбелік жарналары бойынша дебиторлық берешек өткен тоқсанға қатысушы-банктердің тиісті жарналарының сомасы есептеуге негіз болатын дербес жүргізілген тоқсан сайынғы есептік бағалаулар мөлшерінде Қор тарабынан алғаш танылады.

Заң ережелеріне сәйкес қатысушы-банктің жарналарды төлеу мөлшері мен тәртібін Қордың Директорлар кеңесі айқындайды. Қор Директорлар кеңесінің 2021 жылғы 9 шілдедегі № 18 шешімімен бекітілген Міндетті күнтізбелік, қосымша және кезектен тыс жарналардың мөлшері мен төлеу тәртібін айқындау қағидаларының (бұдан әрі – «№ 18 Қағида») ережелеріне сәйкес, қатысушы-банк есепті тоқсаннан кейінгі айдың он бесіне дейін Қорға міндетті күнтізбелік жарналарды төлеуге міндеттенеді.

Жарналардың мөлшері есепті тоқсаннан кейінгі айдың бірінші күніндегі жағдай бойынша қатысушы-банктің барлық кепілдік берілетін депозиттерінің жалпы сомасына міндетті күнтізбелік жарна мөлшерлемесін қолдану жолымен анықталады.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Дебиторлық берешек (жалғасы)

Кредиттік тәуекел үшін жарна мөлшері банк қатысушысының классификациялық тобына сәйкес анықталған жарна мөлшерлемесін қатысушы-банктің барлық кепілдендірілген депозиттерінің жалпы сомасына қолдану арқылы есептеледі. Бұл сомалар есепті тоқсаннан кейінгі келесі айдың бірінші күні бойынша анықталады.

Жүйелік тәуекел үшін жарна №18 Ережелеріне сәйкес есептеледі. Егер қатысушы-банктерінің салымдары бойынша орташа салым мөлшерлемелері нарықтық мөлшерлемеден жоғары болса, қатысушы-банк жүйелік тәуекел үшін жарна төлейді, ал егер керісінше болса, кредиттік тәуекел үшін жарна мөлшерлемесіне жеңілдік алады.

Артық үлес төлемін қатысушы-банктер мына жағдайда төлейді, егер олар ұлттық валютада тұрақты сыйақы мөлшерлемесі бойынша депозиттерге шекті мөлшерлемені асырып, 70 ұпайдан кем жинаған болса, сондай-ақ барлық қатысушы-банктер келесі жағдайларда:

- 1) қатысушы-банк және/немесе оның серіктестері депозит иесіне немесе оның тапсырмасы бойынша үшінші тұлғаларға және/немесе ұйымдарға лотерея, ұтыс ойынын өткізу немесе мұндай ынталандырулар беруді жарнамалайтын акция (акциялар) жарияласа, бұл физикалық тұлғалардың депозиттерін тарту мақсатында;
- 2) қатысушы-банк ұлттық валютадағы жаңа тартылған жеке тұлғалардың депозиттеріне сыйақы мөлшерлемесінің шекті мөлшерлемелерін асырып кетсе;
- 3) қатысушы-банк ұлттық валютадағы өзгермелі пайыздық мөлшерлемесі бар депозиттер бойынша максималды спредтерді асырып кетсе;
- 4) қатысушы-банк жеке тұлғалардың депозиттерін делдал қызметтері арқылы тартса.

Егер қатысушы-банкке артық үлес төлемін және жүйелік тәуекел үшін төлемді бір мезгілде анықтау үшін негіздер болса, қатысушы-банк ең жоғары соманы төлейді.

Бағалы қағаздарды сату және кері сатып алу шарттары бойынша мәмілелер

Өз қызметін жүзеге асыру барысында Қор қаржылық активтерді сату және кері сатып алу туралы келісімдерді (бұдан әрі – «репо шарттары»), сондай-ақ сатып алу және кері сату туралы келісімдерді (бұдан әрі – «кері репо шарттары») жасасады. Репо және кері репо операцияларын Қор өтімділікті басқару құралдарының бірі ретінде пайдаланады.

Репо келісімдері – қаржы активтерін басқа тарапқа ақшалай қаражатқа немесе басқа сыйақыға айырбастау, алынған сыйақыға баламалы сомаға болашақта қаржы активтерін қайта сатып алу туралы бір мезгілде міндеттемемен және есептелген пайызбен беру туралы келісімдер. Репо операциялары қаржыландыру операциялары ретінде есепке алынады. Репо келісімдері бойынша сатылған қаржы активтері қаржылық есептілікте танылуы жалғасуда, ал мұндай шарттар бойынша алынған қаражат активтер кепілімен алынған депозит ретінде танылады.

Кері репо келісімдері бойынша сатып алынған активтер банктерден және/немесе несиелер мен клиенттерге берілген аванстардан алынатын ақша қаражаттары мен олардың баламаларында көрсетіледі. Сату бағасы мен кері сатып алу бағасы арасындағы айырмашылық пайыздар ретінде қарастырылады және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, репо келісімдерінің қолданылу мерзімі ішінде есептеледі.

Қор бағалы қағаздарды қайта сатып алу және бағалы қағаздарды несиелендіру мәмілелерін жасайды, олар үшін нарықтың қалыпты тәжірибесіне сәйкес кепілді алады немесе береді.

Контрагенттерге бағалы қағаздарды табыстау меншік құқығымен байланысты тәуекелдер мен тиімділіктер де табысталатын жағдайда ғана қаржылық жағдай туралы есепте көрініс табады.

Кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер

Кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер – мәжбүрлеп таратылатын банктердің немесе барлық банктік операцияларды жүргізуге арналған лицензиясынан айырылған, депозиттерге кепілдік беру жүйесіне қатысушы-банктердің салымшыларына кепілдік берілген өтемді төлеу жөніндегі Қор міндеттемелері.

Қор қатысушы-банк депозиторларына кепілдік берілген өтемдерді төлеу бойынша міндеттемелерді қатысушы-банктің барлық банктік операцияларды жүргізуге арналған лицензиясынан айырылған күннен бастап қабылдайды.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер (жалғасы)

Қатысушы-банк барлық банктік операцияларды жүргізу лицензиясынан айырылған жағдайда Қор арнайы резервтің жеткілікті немесе дефицит көлемін анықтайды. Арнайы резерв тапшылығы арнайы резерв мөлшері мен Қордың кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша депозиторлар алдындағы міндеттемелері арасындағы айырма ретінде айқындалады. Арнайы резерв жеткіліксіз болған жағдайда Қор акционерінің шешімімен Заңның 22-бабына сәйкес жарғылық капиталдың 70%-ын немесе басқа мөлшерін пайдалануға құқылы. Ал егер Қордың арнайы резервінің және меншікті активтерінің қаражаты жетіспеген жағдайда, тапшылық қосымша жарналар есебінен жабылады. Қатысушы-банктің қосымша жарнасының мөлшері өткен тоқсанда төленген мерзімді жарнасының екі еселенген мөлшерінен аспауы тиіс. Қатысушы-банктердің қосымша жарналарының есебі олардың міндетті күнтізбелік жарналарының есебіне ұқсас жүргізіледі. Қосымша-жарналар есебінен тапшылықты жабу мүмкін болмаған жағдайда Қор ҚРҰБ-тен жетіспейтін ақша сомасына қарыз алу есебінен міндеттемелерді өтейді. Бұл ретте Қор алынған қарызды пайыздарымен толық өтеп төлеу үшін қатысушы-банктерден төтенше жарналарды жинайды. Қатысушы-банктің жылдық төтенше жарнасы оның жылдық мерзімді жарналарынан аспауы тиіс.

Кепілді өтемді төлеу арнайы резерв портфелінің активтері есебінен Қор және бір немесе бірнеше банк-агенттер арқылы жүзеге асырылады. Бұл ретте банк-агентке кепілді өтем сомасын және салымшыларға кепілді өтемді төлеу рәсімдерін жүзеге асыруға байланысты шығыстарды аударудың талаптары мен тәртібі Қормен жасалған кепілді өтемді төлеу туралы шартта айқындалады.

Гарантиялық өтемақы төлемі қатысушы-банктің лицензиясынан айырылған күннен бастап 35 жұмыс күнінен кешіктірілмей басталады және бір жыл ішінде жүзеге асырылады, ал талап етілмеген депозит иелерінің сомалары кейіннен оларды «Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ-ның зейнетақы шоттарына ерікті зейнетақы жарналары ретінде аударылады (бұдан әрі – БЗЖҚ). Заңға сәйкес, Қордың гарантиялық өтемақы төлеу бойынша міндеттемелері төлем басталған күннен бастап бір жыл өткен соң және/немесе талап етілмеген өтемақы сомаларын БЗЖҚ-на аударғаннан кейін өтемақы төлемінің мерзімін дәлелді себептермен (тізім Заңда белгіленген) өткізіп алған депозит иелеріне өтемақы төлеу жағдайларын қоспағанда тоқтатылады.

Кепілдік берілген өтем

Кепілді өтем – Заңға сәйкес Қордың кепілдік берілген депозит бойынша салымшыға төлеуге жататын ақша сомасы. Заңға сәйкес, салымшы (-лар) банк шоттарында орналасқан және банк шотында және (немесе) куәландырылған кепілдік берілген депозит(тер) бойынша ақша қалдығы сомасында кепілді өтем төлемін, қатысушы-банктің барлық банк операцияларын жүргізуге лицензиясынан айырылу күніне есептелген осындай депозиттер бойынша сыйақы сомасын қоса алғанда, депозиттің әрбір түрі үшін белгіленген кепілді өтемнің ең жоғары мөлшері шегінде алады:

- 20 миллион теңгеден аспайтын ұлттық валютадағы жинақ салымдары (депозиттері) бойынша;
- 10 миллион теңгеден аспайтын ұлттық валютадағы басқа депозиттер бойынша;
- 5 миллион теңгеден аспайтын шетел валютасындағы депозиттер бойынша.

Депозитордың қатысушы-банкте, түрі және валютасы бойынша алуан, бірнеше кепілдік берілген депозиттері бар болған жағдайда, Қор олар бойынша 20 миллион теңгеден аспайтын кепілді өтемнің жиынтық сомасын төлейді.

Қор, қатысушы-банк барлық банк операцияларын жүргізу лицензиясынан айырылған жағдайда салымшыларға кепілді өтемді төлеу бойынша өз міндеттемелеріне күтілетін кредиттік залалдарды (Expected Credit Losses - ECL), Резервтерді есептеу әдістемесіне сәйкес, олардың дефолтқа ұшырау ықтималдығын және банкті мәжбүрлеп тарату үрдісінде қалпына келтіруге жатпайтын қаражат үлесін есепке ала отырып есептейді. Банктің дефолт ықтималдығы тәуекелдерді жіктеу тобына байланысты анықталады, бұл өз кезегінде банктің тәуекелге ұшырау дәрежесін көрсетеді. Тәуекелдерді жіктеу тобы капиталдың жеткіліктілігін, активтердің сапасын, табыстылығын және өтімділігін талдау негізінде анықталады. Банктерді тарату процесінде өндіріп алуға жатпайтын қаражат үлесі салымшыларға кепілді өтемді төлеу және банктерді мәжбүрлеп тарату процесінде төленген қаражатты қайтару туралы тарихи деректер негізінде айқындалады.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар түскен сәтінде негізгі құралдарды сатып алу бойынша барлық нақты жүргізілген қажетті шығындарды қамтитын өзіндік құн бойынша қаржылық есептілікте көрініс табады. Кейін негізгі құралдар нақты шығындар бойынша есепке алу моделіне сәйкес есепке алынады.

Қайта бағалау үлгісін қолданғанда негізгі құралдар жинақталған тозу мен құнсызданудан болған залалдар шегерілген қайта бағалау күніндегі әділ құны бойынша көрсетіледі. Пайдалы қызмет ету мерзімі мен амортизациялау әдістері әрбір есепті жылдың соңында қаралады және қажет болған жағдайда түзетіледі.

	<u>Тиімді пайдалану мерзімі (жыл саны)</u>
Кеңселік және компьютерлік жабдық	5-6 жыл
Өзгелер	7-10 жыл

Негізгі құралдарға кейінгі шығындар активтің теңгерімдік құнына қосылады немесе осы активпен байланысты болашақ экономикалық тиімділіктерді Қор тарапынан алыну және осы актив құнының сенімді бағалану ықтималдығы болған жағдайда ғана жеке актив ретінде танылады. Жөндеу және техникалық қызмет көрсету бойынша барлық басқа шығындар қай есепті кезеңде жүргізілген болса, сол кезең ішіндегі пайда немесе залалда көрініс табады.

Негізгі құралдарды есептен шығару істен шыққанда немесе болашақта осы активті пайдаланудан немесе оның істен шығуынан экономикалық тиімділік алу күтілмейтін жағдайда жүзеге асады. Активті есептен шығару нәтижесінде болатын пайда немесе залал (істен шығудан таза түсім мен активтің теңгерімдік құны арасындағы айырма ретінде есептелген) актив істен шыққан есепті кезеңге пайда немесе залал және өзге жиынтық кіріс туралы есепке қосылады.

Пайдалануға дайын негізгі құралдар амортизациясы негізгі құралдар пайдалануға дайын атанатын айдан кейінгі айдан басталады. Негізгі құралдар амортизациясын есептегенде түзусызықтық (біркелкі) әдіс қолданылады. Қордың ішкі құжаттарына сәйкес амортизацияны есептеу әдістері мен нормаларын, сондай-ақ негізгі құралдардың жекелеген объектісін пайдаланудың пайдалы және нормативтік мерзімдері қайта қаралған жағдайда негізгі құралдардың жекелеген объектісінің жаңа амортизациясын есептеу тиісті қайта қарау жүргізілген айдан кейінгі айдан басталады.

Амортизация тиімді пайдаланудың күтілетін мерзімі бойы тарату құнын біркелкі шегерумен негізгі құралдардың нақты немесе бағалау құнын есептен шығару үшін есептеледі (жер телімдері мен аяқталмаған құрылыс объектілерін қоспағанда). Тиімді пайдаланудың күтілетін мерзімдері, теңгерімдік құн және амортизацияны есептеу әдісі әр есепті кезең аяғында талдаудан өткізіледі, бұл ретте бағалаулардағы барлық өзгерістер салыстырма көрсеткіштерді қайта қараусыз есептілікте көрініс табады.

Материалдық емес активтер

Жеке мәмілелер шеңберінде сатып алынған пайдалану мерзімдері соңғы материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған залалды шегерумен сатып алу құны бойынша есепке алынады. Амортизация материалдық емес активтерді тиімді пайдалану мерзімі бойы біркелкі есептеледі. Тиімді пайдаланудың күтілетін мерзімдері және амортизацияны есептеу әдісі әр есепті кезең аяғында талданады, бұл ретте бағалаулардағы өзгерістердің барлығы салыстырма көрсеткіштерді қайта қараусыз есептілікте көрініс табады. Жеке мәмілелер шеңберінде сатып алынған пайдалану мерзімдері белгісіз материалдық емес активтер құнсызданудан жинақталған залалды шегерумен нақты сатып алу шығындары бойынша есепке алынады.

Амортизация 3-10 жылды құрайтын объектілердің пайдалы қызметінің бағалау мерзімі бойы құнды есептен шығарудың түзусызықтық әдісі негізінде есептеледі.

Материалдық емес актив істен шыққанда немесе оны пайдаланудан немесе істен шығуынан болашақ экономикалық тиімділіктердің түсуі күтілмейтін кезде есептен шығарылады. Істен шығудан таза түсім мен активтің теңгерімдік құны арасындағы айырма болып табылатын материалдық емес активті есептен шығарудан табыс немесе залал активті есептен шығару сәтінде пайдаға немесе залалға қосылады.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Салықтандыру

Табыс салығы ағымдағы және кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығының қосындысы болып табылады. Қор «Салықтар және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (бұдан әрі – «Салық кодексі») сәйкес салық есебін жүргізеді.

Салық кодексінің 241-бабы 1-тармағы 20)-тармақшасының негізінде корпоративтік табыс салығын есептегенде жиынтық жылдық табыстан «арнайы резерв активтерін орналастыру нәтижесінде, сондай-ақ Заңға сәйкес қосылу шарты бойынша міндеттемелерді орындамағаны немесе тиісінше орындамағаны үшін екінші деңгейлі банктерге қолданылатын тұрақсыздық айыбы түрінде алынған жеке тұлғалардың депозиттеріне міндетті кепілдік беруді жүзеге асыратын ұйымның табысы» алынып тасталуы тиіс. Осы тармақша ережесі аталмыш табыс Қордың арнайы резервин арттыруға бағытталған жағдайда қолданылады.

Осыған байланысты Қор Заңның 7-бабы 2-тармағы 7)-тармақшасына сәйкес меншікті активтер мен арнайы резерв активтері бойынша бухгалтерлік есеп бөлек жүргізеді.

Салықтық тәуекелдерді бағалағанда Қор басшылығы қарсы бола алмайтын немесе егер қосымша салықтарды мемлекеттік табыс органдары есептейтін болса, ойдағыдай шағым түсіре аламын деп есептемейтін Қазақстан Республикасының салық заңнамасын сақтамаудың белгілі салаларын ықтимал міндеттемелер ретінде қарастырады. Мұндай анықтама елеулі пайымдамалар шығаруды талап етеді және салық заңнамасындағы өзгерістер, өз шешімін күтуші салық істерін қарау нәтижелерін анықтау және мемлекеттік табыс органдарының сәйкестікке тексеру бойынша қорытындылары нәтижесінде өзгеруі мүмкін.

Ағымдағы корпоративтік табыс салығы

Ағымдағы корпоративтік табыс салығы шығындарының сомасы бір жылға салық салынатын пайда мөлшері ескеріле отырып анықталады. Салық салынатын табыс пайда немесе залал және өзге жиынтық кіріс туралы есепте көрініс тапқан таза пайдадан ерекшеленеді, себебі салық салынуға немесе басқа жылдарға салық салу мақсаттары үшін шегеруге жататын табысты немесе шығынды қамтымайды, сондай-ақ салық салынбайтын және шегерілмейтін баптарды да қамтымайды. Ағымдағы табыс салығы бойынша Қор шығынын есептеу есепті кезең бойы қолданыстағы салық мөлшерлемелерін пайдаланумен жүзеге асырылады.

Кейінге қалдырылған корпоративтік салығы

Кейінге қалдырылған салық қаржылық есептілік мақсатында активтер мен міндеттемелердің салық салынатын базасы мен олардың теңгерімдік құны арасындағы барлық уақытша айырмашылықтар бойынша есеп беру күні танылады. Кейінге қалдырылған салықтық міндеттеме барлық салық салынатын уақытша айырмашылықтар бойынша танылады. Кейінге қалдырылған салықтық активтер барлық шегерілетін уақытша айырмашылықтар ескеріле отырып, осы уақытша айырмашылықтарды пайдалану үшін болашақта салық салынатын теңгерімдік пайданың болу ықтималдығы жоғары болған жағдайда көрініс табады. Салықтық активтер мен міндеттемелер, егер уақытша айырмашылықтар салық салынатын пайдаға да, бухгалтерлік пайдаға да әсер етпейтін мәмілелер (бизнесті біріктіру жөніндегі мәмілелерден басқа) шеңберінде активтер мен міндеттемелерді бастапқы тану салдарынан туындайтын болса, қаржылық есептілікте көрініс таппайды. Кейінге қалдырылған салықтық активтердің теңгерімдік құны әр есепті кезең соңында қайта қаралады және осы активтерді толық не ішінара пайдалануға жеткілікті болашақта салық салынатын пайданың болу ықтималдығы бұдан әрі жоғары болмайтын болса, төмендейді. Кейінге қалдырылған салықтық активтер мен корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер заңнамамен есеп беру күні бекітілген немесе іс жүзінде бекітілген және, тұспалданғандай, салықтық активті жүзеге асыру немесе міндеттемені жабу кезеңінде әрекет ететін салық салу мөлшерлемелерін (сондай-ақ салық заңнамасы ережелерін) пайдалана отырып, есептеледі.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Бір жылға ағымдағы және кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы

Ағымдағы салық пен кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы, олар өзге жиынтық кіріс немесе меншікті капитал құрамында тікелей көрсетілетін баптарға жататын жағдайларды қоспағанда, пайда немесе залалда танылады. Бұл жағдайда ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтар өзге жиынтық кірісте де немесе сәйкесінше тікелей капиталда да танылады.

Операциялық салықтар

Қор өз қызметін жүзеге асыратын Қазақстан Республикасында Қор қызметіне қатысты қолданылатын әртүрлі салықтарды есептеу және төлеу бойынша талаптар бар. Бұл салықтар өзге операциялық шығын құрамында пайда немесе залал және өзге жиынтық кіріс туралы есепте көрініс табады.

Жарғылық капитал

Жарғылық капиталда жарналар бастапқы құны бойынша көрініс табады.

Резервтік капитал

Қор Жарғысына сәйкес резервтік капитал Қор Акционерінің шешімімен анықталған тәртіпте оның жарғылық капиталынан кемінде 1 (бір) пайыз мөлшерінде қалыптасады, таза табыс есебінен толтырылады және Қор қызметімен байланысты залалдарды жабуға ғана арналған. Резервтік капитал бөлінбейді.

Кепілді өтемді төлеуге арналған арнайы резерв

Заңның нормаларына сәйкес қатысушы-банк салымшыларының мүдделерін қорғау жөніндегі заңнамада көзделген қызметті жүзеге асыру мақсатында Қор:

- (1) қатысушы-банктердің жарналары;
- (2) қосылу шарты бойынша міндеттемелерді орындамағаны немесе тиісінше орындамағаны үшін қатысушы-банктерге қолданылатын тұрақсыздық төлемдері;
- (3) мәжбүрлеп таратылатын қатысушы-банктің Қормен төленген (төленетін) кепілді өтемнің сомалары жөніндегі талаптарын қанағаттандыру тәртібімен алынған ақша;
- (4) Қордың арнайы резервінің активтерін орналастырудан түскен кіріс;
- (5) Қор жарғысында көзделген тәртіппен оның шығыстар мен аударымдар сомасына азайтылған меншікті активтерін орналастырудан түскен кіріс;
- (6) уәкілетті органның қатысушы-банкті барлық банк операцияларын жүргізуге арналған лицензиясынан айырылуы туралы шешімінің күші жойылған жағдайда одан алынған, Қор төлеген кепілдік берілген өтем сомасы мөлшеріндегі ақша;
- (7) кепілді өтемнің талап етілмеген сомасы Қазақстан Республикасының әлеуметтік кодексінде көзделген тәртіппен депозитордың атына ашылған, ерікті зейнетақы жарналарын есепке алуға арналған жеке зейнетақы шотынан қайтарылған жағдайда, осы Заңның 21-1-бабының 5-тармағына сәйкес БЖЗҚ-дан (бұдан әрі - БЖЗҚ) алынған ақша шегінде және есебінен арнайы резерв қалыптастырады.

Заңның 21-1-бабының 5-тармағына сәйкес арнайы резерв: кепілді өтемді төлеуге; банк мүлкінің мөлшері мен басқа банкке (банктерге) берілетін кепілдік берілетін депозиттер бойынша міндеттемелердің мөлшері арасындағы айырманың орнын толтыру; Қормен жасалған кепілді өтемді төлеу туралы келісімде айқындалған шарттарда және тәртіппен депозиторларға кепілді өтемді төлеу жөніндегі рәсімдерді орындауға байланысты шығыстарды банк-агентке өтеу; кепілдік өтемнің талап етілмеген сомасының жетіспейтін бөлігін толтыру үшін пайдаланылуы мүмкін.

Заңның нормаларына сәйкес Қордың арнайы резервінің нысаналы мөлшері қатысушы-банктердегі барлық кепілдік берілген депозиттер сомасының 5%-нан кем болмайды.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Зейнетақы төлемдері және төлемдер бойынша өзге міндеттемелер

Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес, зейнетақы жарналары қызметкерлердің табысынан 10% мөлшерінде есептеледі және БЖЗҚ-ға аударылады. Зейнеткерлікке шыққанда барлық зейнетақы төлемдерін осы зейнетақы қоры жүзеге асырады. Қордың Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген зейнетақы жүйесіне қатысуды қоспағанда, қосымша зейнетақы схемалары жоқ. Сонымен қатар Қордың зейнеткерлікке шыққаннан кейінгі төлемдері немесе басқа да елеулі жинақталған сыйақылары жоқ.

Сондай-ақ, Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес қызметкерлердің кірістерінен 2% мөлшерінде міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыруға аударымдар есептеледі. Міндетті медициналық сақтандыру жарналары медициналық қызметтерді тұтынушыларға Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесінде медициналық көмек алу құқығын қамтамасыз етеді. Мұндай шығыстар қызметкерлерге тиісті сыйақыларға қатысты кезеңдегі пайда немесе залал және өзге жиынтық кіріс туралы есепте мойындалады.

2024 жылдың 1 қаңтарынан бастап қолданыстағы жинақтау жүйесіне жаңа шартты жинақтау құрамдасы — жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарнасы (бұдан әрі – «МЗЖЖ») қосылды. МЗЖЖ — бұл агенттер тарапынан өз қаражаты есебінен БЖЗҚ-да (бұдан әрі - БЖЗҚ) шартты зейнетақы шотына аударылған ақша, тек 1975 жылдың 1 қаңтарынан кейін туған қызметкерлер үшін. 2024 жылдың 1 қаңтарынан бастап МЗЖЖ көлемі жұмысшының міндетті зейнетақы жарналарын есептеу үшін қабылданған айлық табысының 1.5%-ын құрайды.

Табыс пен шығынды тану

Пайыздық табыс пен шығынды тану

Қаржылық активтер бойынша пайыздық табыс, Қордың экономикалық тиімділік алу ықтималдығы жоғары және табыс шамасы дұрыс анықтала алатын жағдайда танылады. Пайыздық табыс және шығын есептеу принципі бойынша көрсетіледі және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі – бұл қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің амортизацияланған құнын есептеу, сондай-ақ, пайыздық табысты немесе пайыздық шығынды тиісті кезеңге есептеу әдісі.

Пайыздық табыс (i) құнсызданып қалған (3-кезең) және олар үшін пайыздық табыс олардың амортизацияланған құнына (күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервті шегерумен) тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелетін қаржылық активтерді; және (ii) олар үшін кредиттік тәуекелді ескерумен түзетілген бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизацияланған құнға қолданылатын, құрылған немесе сатып алынған кредиттік-құнсызданған қаржылық активтерді қоспағанда, қаржылық активтердің жалпы теңгерімдік құнына тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып есептеледі.

Қатысушы-банктердің жарналарынан қалыптасқан таза табыстар және мәжбүрлеп таратылған банктің тарату комиссиясынан түскен түсімдер

2024 және 2023 жылдың 31 желтоқсанына қарай Қор, жарналарды жинау кезінде, қатысушы-банктерді санаттарға жіктейтін және бағаланған тәуекел дәрежесі мен қаржылық тұрақтылығына байланысты рейтингтер беретін, сараланған мөлшерлемелер жүйесін қолданады. Қатысушы-банктер жарналарды өздерінің жіктеу топтарына және қатысушы-банктердің қаржылық жағдайын бағалауға арналған Қор үлгісінің негізінде айқындалатын жарна мөлшерлемелеріне сәйкес төлейді. Төмен рейтингі бар қатысушы-банктер жарналарды көбірек мөлшерде аударады, себебі оларға тәуекелдің жоғары деңгейі тән. Тәуекел деңгейі төмен қатысушы-банктер жарналарды төмендетілген мөлшерде аударады. Тәуекелдерді бағалауды және рейтингтерді беруді Қор Қағидасына сәйкес жүзеге асырады.

Қатысушы-банктердің қаржылық жағдайын бағалаудың жаңа үлгісі келесі негізгі жаңалықтарды қамтиды:

- проблемалық несиелердің кеңейтілген тұжырымдамасы: 9 ХҚЕС бойынша 3-кезеңдегі несиелер мен жиналмаған пайыздық кіріс арасындағы максималды мән пайдаланылады;
- ақша ағындарын талдау: банктің меншікті капиталын/салымшылардың ақшасын қаншалықты «жоқ қылатынын» анықтауға мүмкіндік береді;
- стресс-тест көмегімен капиталдың жеткіліктілігін тексеру, яғни проблемалық несиелер бойынша жасалынған провизиялар деңгейі 50%-ды құрайтындай етіп, провизиялардың жеткіліксіз сомасына негізгі капиталды түзетуді ескере отырып, капиталдың жеткіліктілік коэффициентін қайта есептеу – банк қабылдаған тәуекелдің нақты көлемін бағалау.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Қатысушы-банктердің жарналарынан қалыптасқан таза табыстар және мәжбүрлеп таратылған банктің тарату комиссиясынан түскен түсімдер (жалғасы)

Міндетті күнтізбелік жарналар бойынша кірістерді бастапқыда Қор қатысушы-банктердің өткен тоқсандағы тиесілі жарналарының есептік сомасы негіз болып табылатын, тоқсан сайынғы дербес жасалған есеп айырысулар сомасында қабылдайды.

Есепті тоқсаннан кейінгі айдың бірінші күніне қатысушы-банктерден алынған мәліметтердің негізінде Қор есепті тоқсаннан кейінгі айдың ішінде өткен тоқсанға міндетті күнтізбелік жарналар бойынша табысты есептеуді жүргізеді.

Қатысушы-банктердің жарналарынан таза табыстар мен мәжбүрлеп таратылған банктің тарату комиссиясынан түсімдер Қордың таратылған банктердің депозиторларына кепілді өтемді төлеу бойынша шеккен шығынын шегергендегі жоғарыда аталған табыс болып табылады. Қосылу шартының ережелеріне сәйкес қатысушы-банк төлеген жарналар қайтаруға жатпайды.

Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервті қалыптастыруға кететін шығындар

Күтілетін кредиттік шығындарға арналған бағалау резервтері күтілетін кредиттік шығындардың болжамды моделдерінің негізінде анықталады. 4 Ескертпеде күтілетін кредиттік шығындарды бағалағанда пайдаланылатын бастапқы деректер, жорамалдар және есептеу әдістері туралы ақпарат, соның ішінде Қордың болжамды ақпаратты күтілетін кредиттік шығындар моделіне қосу тәсілінің түсіндірмесі келтіріледі.

Кепілдік бойынша шығындар

Кепілді өтемді төлеу бойынша шығыстар Қор барлық банк операцияларын жүргізу лицензиясынан айырылған қатысушы-банктердің салымшыларына кепілді өтемді төлеу жөніндегі міндеттемелерді мойындаған кезде туындайды. Кепілді өтемді төлеу бойынша танылған міндеттеменің мөлшері бөлінбеген пайда есебінен арнайы резервтен азайтылады.

Кепілді өтемді төлеу «Кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер» бөлімінде жоғарыда көрсетілгендей, төлем басталған күннен бастап бір жыл ішінде жүзеге асырылады.

Шетел валютасын қайта бағалаудан шығынды шегергенде қалған табыс

Бастапқы танығанда шетел валютасындағы операция жасалған күнгі жағдай бойынша валюталар айырбастаудың нарықтық бағамын анықтау және қолдану тәртібін реттейтін Қазақстан Республикасы нормативтік-құқықтық актісіне сәйкес анықталған, валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамы қолданыла отырып, теңгемен есепке алынады. Операция жасалған күн ХҚЕС-на және шарт талаптарына сәйкес операцияны тану өлшемшарты алғаш орындалған күн болып табылады.

Өр есепті күнге шетел валютасындағы монетарлық (ақша) баптар есепті кезеңнің соңғы жұмыс күні саудада қалыптасқан валюталар айырбастаудың нарықтық бағамын анықтау және қолдану тәртібін реттейтін Қазақстан Республикасы нормативтік-құқықтық актісіне сәйкес анықталған валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамы қолданыла отырып, бағалануға жатады. Бағам айырмалары пайда пен шығын құрамында көрініс табады.

Бастапқы құны бойынша бағаланатын шетел валютасындағы монетарлық емес баптар бастапқы танылғаннан кейін валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамы қолданыла отырып, бағалануға жатпайды және осы баптар бойынша бағам айырмалары көрсетілмейді.

Өтімділік тәртібі бойынша қаржылық жағдай туралы есептегі жолдық баптарды ұсыну

Қор қаржылық жағдай туралы есепте қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелерді бөлек көрсетпейді. Оның орнына активтер мен міндеттемелер 19 Ескертпеде күтілетін өтеу мерзімі бойынша ұсынылған. Төмендегі кестеде есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 айға дейін немесе одан кейін өтелуі немесе өтелуі күтілетін сомалар туралы ақпарат берілген.

3 Есептік саясат принциптері (жалғасы)

Өтімділік тәртібі бойынша қаржылық жағдай туралы есептегі жолдық баптарды ұсыну (жалғасы)

	2024 ж. 31 желтоқсан			2023 ж. 31 желтоқсан		
	Өтелуі/қайтарылуы күтілетін сомалар			Өтелуі/қайтарылуы күтілетін сомалар		
	Есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 ай ішінде	Есепті кезең аяқталғаннан кейінгі 12 айдан кейін	Жиыны	Есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 ай ішінде	Есепті кезең аяқталғаннан кейінгі 12 айдан кейін	Жиыны
<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>						
Активтер						
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	94,829,960	-	94,829,960	69,528,522	-	69,528,522
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	394,730,473	1,070,147,316	1,464,877,789	324,484,910	888,215,431	1,212,700,341
Дебиторлық берешек	5,494,371	-	5,494,371	7,412,520	-	7,412,520
Өзге активтер	419,452	-	419,452	154,999	-	154,999
Кейінге қалдырылған салық активі	-	56,318	56,318	-	47,911	47,911
Материалдық емес активтер	-	48,736	48,736	-	50,077	50,077
Негізгі құралдар	-	102,203	102,203	-	69,147	69,147
Активтер жиыны	495,474,256	1,070,354,573	1,565,828,829	401,580,951	888,382,566	1,289,963,517
Міндеттемелер						
Бағалау міндеттемелері	-	55,921,437	55,921,437	-	56,337,340	56,337,340
Өзге міндеттемелер	463,406	-	463,406	297,937	-	297,937
Міндеттемелер жиыны	463,406	55,921,437	56,384,843	297,937	56,337,340	56,635,277
Таза позиция	495,010,850	1,014,433,136	1,509,443,986	401,283,014	832,045,226	1,233,328,240

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды бағалау мағыналары мен пайымдаулары

Қор қаржылық есептілікте көрсетілетін сомаларға және келесі қаржы жылындағы активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнына әсер ететін бағалаулар өткізеді және жорамалдар жасайды. Бағалаулар мен пайымдаулар басшылық тәжірибесі және басқа факторлар, соның ішінде басшылық пікірінше, ағымдағы мән-жайлар тұрғысынан негізді болып табылатын болашақ оқиғаларға қатысты болжамдар негізінде тұрақты талданады. Есептік саясатты қолдану барысында да басшылық пайымдаулар мен бағалауларды қолданады.

Кепілді өтемдерді төлеу бойынша күтілетін кредиттік залалдарды бағалау

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау – бағалау әдістемесіне, моделге және бастапқы деректерге негізделген маңызды бағалау болып табылады. Кепілді өтемді төлеу бойынша күтілетін кредиттік шығындарды бағалау әдістемесінің егжей-тегжейлері 19 Ескертпеде ашылған. Кредиттік шығындар бойынша резервке келесі құрамдас бөліктер айтарлықтай әсер етеді: дефолт ықтималдығын анықтау, несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі, дефолт тәуекеліне ұшырау және дефолт жағдайында өтелмейтін ресурстар үлесі, сондай-ақ макроэкономикалық моделдер сценарийлері. Резервтерді есептеу әдістемесіне сәйкес кепілді өтемді төлеу бойынша күтілетін кредиттік шығындарды есептеу кезінде Қор базалық және стресстік сценарийлерді пайдаланады, бұл ретте базалық сценарийдің салмағы 70%, стресстік сценарий 30% ретінде қабылданады.

Егер Қор қатысушы-банктердің тәуекелдерінің айтарлықтай артуына әкелетін факторларды анықтаса немесе олардың борыштық міндеттемелерін орындау қабілетіне күмән тудырса, Қор стресс-сценарийдің салмағын арттырады. Стресс-сценарийдің салмағы 40%-ға дейін ұлғайтылған жағдайда күтілетін шығын 66,315,219 мың теңгеге дейін артады (2023 жылғы 31 желтоқсанға: 66,375,224 мың теңге), яғни стресс-сценарий салмағының 10%-ға артуы күтілетін шығындарды 10,393,781 мың теңгеге арттырады (2023 ж. 31 желтоқсанға: 10,037,883 мың теңге). Қор күтілетін кредиттің шығындар мен нақты шығындар арасындағы сәйкессіздіктерді азайту үшін моделдер мен моделдік мәліметтерді жүйелі түрде қарастырады және растайды.

4 Есептік саясатты қолданудағы маңызды бағалау мағыналары мен пайымдаулары (жалғасы)

Бизнес-моделді бағалау

Қаржылық активтер бизнес-модель негізінде жіктеледі. Бизнес-моделді бағалауды орындағанда басшылық біріктіру деңгейін және қаржылық құралдар қоржындарын орнату үшін пайымдама қолданды. Сату операцияларын бағалағанда Қор олардың өткен кезеңдердегі жиілігін, мерзімдерін және құнын, сату себептерін және болашақ сатуларға қатысты болжалдарды ескереді. Кредиттік сапаның нашарлауымен байланысты ықтимал залалдарды төмендетуге бағытталған сату операциялары «шарттық ақша ағындарын жинау және қаржылық активтерді сату үшін активтерді ұстау» бизнес-моделіне сәйкес келеді деп есептеледі. Кредиттік тәуекелді басқару бойынша өткізілетін шаралармен байланысты емес өтеу мерзіміне дейінгі басқа сатулар да, егер олар жеке алғанда қалай болса, жалпы алғанда да солай сирек жүзеге асырылса және құны бойынша шамалы болса, «шарттық ақша ағындарын жинау және қаржылық активтерді сату үшін активтерді ұстау» бизнес-моделіне сәйкес келеді. Қор сатулар құнын қоржынның орташа жарамдылық мерзімі ішінде соған қатысты бизнес-модельді бағалау өткізілетін қоржын құнымен салыстыру жолымен сату операцияларының маңыздылығын бағалайды. Сонымен қатар күйзелістік сценарий жағдайында ғана немесе Қор бақыламайтын жеке оқиғаға байланысты күтілетін қаржылық активті сату қайталанатын болып табылмайды және Қор тарабынан болжанбайды, бизнес-модель мақсатымен байланысты емес ретінде қарастырылады және тиісті қаржылық активтер жіктеліміне әсер етпейді.

«Шарттық ақша ағындарын жинау және қаржылық активтерді сату үшін активтерді ұстау» бизнес-моделінің мақсатына қол жеткізу үшін активтер ақша ағындарын алу және активтерді сату үшін ұсталады деген факті де ажарамас болып табылады. Осы бизнес-моделді қолдану мысалдары өтімділіктегі сұраныстарды басқару, белгілі бір пайыздық табысқа қол жеткізу немесе қаржылық активтер мерзімін солардың есебінен осы активтер қаржыландырылатын міндеттемелер мерзімімен сәйкестендіру болып табылады.

Қалдық санаты ақша ағындарын, бірінші кезекте пайда алу үшін қолданылатын сату арқылы жүзеге асыру мақсатында басқарылатын қаржылық активтер қоржынын қамтиды. Бұл бизнес-модель шартпен қарастырылған ақша ағындарын алумен жиі байланысты.

«Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС-ына көшкен кезде Қор өзінің бағалы қағаздар портфелін «шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін қаржы активтерін ұстап қалу» санатына жатқызды.

2023 жылғы 1 қазанда Қор борыштық бағалы қағаздардың бизнес үлгісін бағалауды өзгертуге өзгерту туралы шешім қабылдады және борыштық бағалы қағаздардың амортизацияланған құны бойынша өлшенетін портфельден өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын портфельге қайта жіктеді.

2024 жылғы 31 желтоқсанға Қор түгел борыштық бағалы қағаздар инвестициялық қоржынына бизнес-моделге анықтау жүргізді және келесі факторлардың негізінде қоржынның «шарттық ақша ағындарын жинау және қаржылық активтерді сату үшін активтерді ұстау» бизнес-моделінің белгілеріне сәйкес деген тұжырымға келді:

- Қор инвестициялардан тек қана шартты ақша ағынын алуды жоспарлайды;
- Инвестициядан түсетін келісім-шарттық ақша ағындарының маржа бойынша міндеттемелерін қанағаттандыру үшін жеткілікті болуын қамтамасыз ету, оның активтерінің бар портфелін қайта теңестіру және пайда болған кезде ақша ағындарының қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін маңызды сатып алу-сату қызметін жүзеге асыруды жоспарлайды;
- Қор саясаты, 9-ХҚЕС қағидалары негізінде есептелген, кепілдік берілген өтем төлемдері бойынша күтілетін залалдарды жабу үшін қысқа мерзімді инвестициялардың көлемі жеткілікті болуына негізделген. Аталған мақсаттар үшін Қор әрбір есепті күнге ақша қаражаттарының, депозиттердің және қысқа мерзімді инвестициялардың жеткілікті деңгейін қадағалауда.
- Бағалы қағаздар қоржыны SPPI-тестін өтті.

Қоршаған ортаны қорғау және климаттың өзгеруі мәселелері

Көшбасшылық климаттың өзгеруі мен экология саласындағы нормативтік-құқықтық актілердегі өзгерістердің қаржылық есептілікке елеулі әсері болмайтынына сенімді және қазіргі уақытта Қор барлық экология, халық денсаулығы және қауіпсіздігіне қатысты қолданыстағы заңдар мен нормативтік актілерді сақтап отыр. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қор экологиялық талап-арыздарға ұшыраған жоқ және климаттық мәселелерге қатысты міндеттеме жүктейтін келісімшарттарды анықтаған жоқ.

Қор өзіне қоршаған ортаға минималды теріс әсер ететін объектілердің төртінші категориясына жататындығын атап өтеді және экологиялық тәуекелдермен байланысты резервтер құрмайды.

5 Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерге көшу

Қор алғаш рет 2024 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енетін кейбір стандарттар мен түзетулерді қолданды (егер басқаша көрсетілмесе). Қор шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданбаған.

- ХЕС (IAS) 1 түзетулері - «Міндеттемелерді қысқа немесе ұзақ мерзімді деп жіктеу»;
- ХЕС (IAS) 7 және ХҚЕС (IFRS) 7 түзетулері - «Жеткізушілерді қаржыландыру тетіктері»;
- ХҚЕС (IFRS) S1 «Тұрақты дамуға байланысты қаржылық ақпаратты ашуға қойылатын жалпы талаптар»;
- ХҚЕС (IFRS) S2 «Климатқа байланысты ақпаратты ашу»;
- ХҚЕС (IFRS) 16 түзетулері – «Сату және кері жалға беру кезіндегі жалдау міндеттемелері».

ХЕС (IAS) 1 түзетулері - «Міндеттемелерді қысқа немесе ұзақ мерзімді деп жіктеу»

2020 жылдың қаңтарында және 2022 жылдың қазанында ХҚЕС Кеңесі (IAS) 1 «Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу» стандарттарына өзгерістер енгізді, онда міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді деп жіктеу талаптары түсіндірілді. Түзетулерде мыналар түсіндіріледі:

- міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы нені білдіреді;
- міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығы есепті кезеңнің соңында болуы тиіс;
- міндеттемелерді жіктеуге ұйымның міндеттемелерді реттеуді кейінге қалдыру құқығын орындау ықтималдығы әсер етпейді;
- міндеттеме шарттары оның жіктелуіне әсер етпейді, егер айырбасталатын міндеттемеге енгізілген туынды құралдың өзі үлестік құрал болса.

Аталған өзгерістер 2024 жылдың 1 қаңтарынан бастап немесе осы күннен кейін басталған жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді және оларды ретроспективті қолдануға болады.

Бұл түзетулер Қордың қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер еткен жоқ.

ХЕС (IAS) 7 және ХҚЕС (IFRS) 7 түзетулері – «Жеткізушілерді қаржыландыру тетіктері»

2023 жылдың мамырында ХҚЕС Кеңесі өзгерістерді жариялады ХЕС (IAS) 7 стандарттары «Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп» және ХҚЕС (IFRS) 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу», жеткізушілерді қаржыландыру туралы келісімдердің сипаттамаларын түсіндіретін және осындай келісімдер туралы қосымша ақпаратты ашуды талап ететін. Түзетулердегі ақпаратты ашуға қойылатын талаптар қаржылық есептілікті пайдаланушыларға жеткізушілерді қаржыландыру келісімдерінің ұйымның міндеттемелеріне, ақша ағындарына және өтімділік тәуекеліне әсерін түсінуге көмектесуге арналған.

Өзгерістер 2024 жылдың 1 қаңтарынан бастап немесе осы күннен кейін басталған жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енді.

Бұл түзетулер Қордың қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер еткен жоқ.

«Тұрақты дамуға байланысты қаржылық ақпаратты ашуға қойылатын жалпы талаптар» ХҚЕС (IFRS) S1 және «Климатқа байланысты ақпаратты ашу» ХҚЕС (IFRS) S2

2023 жылғы маусымда ХҚЕС кеңесі дамудың барлық бағыттары бойынша, оның ішінде ақша ағындарына, қаржыландыруға қолжетімділікке және капитал құнына әсер етуге қабілетті жеткізу тізбегі бойынша тәуекелдер мен мүмкіндіктер туралы ақпаратты ашу мақсатында әзірленген орнықты даму саласындағы S1 ХҚЕС-тың жаңа стандарттарын және анықтауға, бағалауға қойылатын талаптарды белгілейтін S2 ХҚЕС-ті жариялады және келесі ақпаратты ашу талаптарын қамтитын климатқа байланысты тәуекелдер мен мүмкіндіктер туралы ақпаратты ашу:

- климаттың өзгеруіне байланысты физикалық тәуекелдер;
- климаттың өзгеруіне байланысты өтпелі тәуекелдер;
- климаттың өзгеруіне байланысты мүмкіндіктер;
- ұйымның климаттық тұрақтылығы.

Түзетулер 2024 жылдың 1 қаңтарында немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Қор бұл стандарттардың Қордың қызметіне және қаржылық есептілігіне әсерін талдап, келесі Ескертпелерде мәлімдеді: Ескертпе 4 – Қоршаған ортаны қорғау және климаттың өзгеруі мәселелері, Ескертпе 21 – Климатпен байланысты мәселелер.

ХҚЕС (IFRS) 16 «Сату және кері жалға беру кезіндегі жалдау міндеттемелері» бойынша енгізілген өзгерістер Қордың қаржылық есептілігіне әсер етпеді.

6 Жаңа есептік ережелер

Төменде Қордың қаржылық есептілігі шыққан күні шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсініктемелер берілген. Қор осы стандарттарды, түзетулер мен түсініктемелерді, егер олар күшіне енген күннен бастап қолдануға ниетті.

- ХҚЕС (IFRS) 7 және ХҚЕС (IFRS) 9 түзетулері «Қаржылық құралдарды классификациялау және бағалау»;
- ХҚЕС (IFRS) 18 - «Қаржылық есептілікте ұсыну және ашу»;
- ХЕС (IAS) 21 түзетулері - «Айырбастау мүмкіндігінің болмауы»;
- ХҚЕС (IFRS) 19 - «Жария есептілігі жоқ еншілес компаниялар: ақпаратты ашу».

ХҚЕС (IFRS) 7 және ХҚЕС (IFRS) 9 түзетулері «Қаржылық құралдарды классификациялау және бағалау»

2024 жылдың мамырында IASB ХҚЕС (IFRS) 7 және ХҚЕС (IFRS) 9 түзетулері «Қаржылық құралдарды классификациялау және бағалау» стандарттарына өзгерістер енгізді, олар келесідей мәселелерді қамтиды:

- электрондық төлем жүйесін пайдалану арқылы қаржылық міндеттемелерді есептеу;
- экологиялық, әлеуметтік және басқарушылық сипаттамалары бар активтерді қоса алғанда, қаржылық активтердің шартты ақша ағындарының сипаттамаларын бағалау.

Бұл өзгерістер 2026 жылдың 1 қаңтарынан немесе одан кейін басталатын жылдық есептілік кезеңдеріне қатысты күшіне енеді. Ерте қолдануға рұқсат етіледі, бұл факт ашылуы тиіс. Қазіргі уақытта Қор осы өзгерістердің ықтимал әсерін талдап жатыр.

ХҚЕС (IFRS) 18 – «Қаржылық есептілікте ұсыну және ашу»

ХҚЕС (IFRS) 18 «Қаржылық есептілікте ұсыну және ашу» - жалпы мақсаттағы қаржылық есептілікте ақпаратты ұсынуға және ашуға қойылатын талаптарды белгілейтін бухгалтерлік есептің жаңа стандарты. ХҚЕС (IFRS) 18 «Қаржылық есептілікті ұсыну» ХЕС (IAS) 1 ауыстырады.

ХҚЕС (IFRS) 18 негізгі мақсаты-қызмет нәтижелері туралы есептің салыстырмалылығы мен ашықтығын қамтамасыз ету және басшылық анықтаған тиімділік көрсеткіштерін ұсынуды қамтамасыз ету.

Түзетулер 2027 жылдың 1 қаңтарында немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі және бұл факт ашылуы керек. Қазіргі уақытта Қор осы түзетулердің ықтимал әсерін талдайды.

ХЕС (IAS) 21 – «Айырбастау мүмкіндігінің болмауы» және МСФО (IFRS) 19 – «Жария есептілігі жоқ еншілес компаниялар: ақпаратты ашу» стандарттарына енгізілген өзгерістердің Қордың қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпейтініне күмәнданбайды.

7 Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2024 ж. 31 желтоқсан	2023 ж. 31 желтоқсан
ҚРҰБ депозиттердегі бастапқы мерзімі 90 күннен аз ақша қаражаттары	72,952,133	55,674,593
Кері РЕПО операцияларындағы ақша қаражаттары	21,664,357	-
ҚРҰБ ағымдағы шоттарындағы ақша қаражаттары	186,301	13,800,717
Басқа банктердегі ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары	39,920	84,440
Карт-шоттардағы ақша қаражаттары	414	738
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттары баламалары жиыны	94,843,125	69,560,488
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(13,165)	(31,966)
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттары баламалары жиыны	94,829,960	69,528,522

Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау мақсатында ақша қаражаты мен ақша қаражатының баламалары 1-кезеңге енгізілген. Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау тәсілі 19 Ескертпеде сипатталған.

2024 және 2023 жылдар үшін ақша қаражаттары мен олардың баламалары бойынша күтілетін кредиттік залалдар резервіндегі қозғалыстар төмендегідей:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2024 ж.	2023 ж.
1 қаңтарда	(31,966)	-
Жыл бойынша қалпына келтірілген/ (есептелген)	18,801	(31,966)
31 желтоқсанда	(13,165)	(31,966)

7 Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2024 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелік тәуекел деңгейлеріне негізделген ақша қаражаттары мен ақша қаражаттарының баламалары қалдықтарының несие сапасының талдауы берілген. Қордың кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесінің сипаттамасы 19 Ескертпеде келтірілген.

Қазақстандық мың теңгемен	ҚРҰБ депозиттердегі ақша қаражаттары	Кері РЕПО операцияларындағы ақша қаражаттары	ҚРҰБ ағымдағы шоттарындағы ақша қаражаттары	Басқа банктердегі ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары	Карточка шоттарындағы ақша қаражаттары	Жиыны
Кредиттік рейтингі BBB-	72,952,133	21,664,357	186,301	35,482	414	94,838,687
Кредиттік рейтингі BB-	-	-	-	4,438	-	4,438
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары жиыны	72,952,133	21,664,357	186,301	39,920	414	94,843,125

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кредиттік тәуекел деңгейлерінің негізінде ақша қаражаттары мен оның баламалары қалдықтарының кредиттік сапасының талдауы берілген.

Қазақстандық мың теңгемен	ҚРҰБ жинақ шоттарындағы (депозиттердегі) ақша қаражаттары	ҚРҰБ ағымдағы шоттарындағы ақша қаражаттары	Басқа банктердегі ағымдағы шоттардағы ақша қаражаттары	Карточка шоттарындағы ақша қаражаттары	Жиыны
Кредиттік рейтингі BBB-	55,674,593	13,800,717	-	244	69,475,554
Кредиттік рейтингі BB+	-	-	67,569	494	68,063
Кредиттік рейтингі BB-	-	-	16,871	-	16,871
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары жиыны	55,674,593	13,800,717	84,440	738	69,560,488

Кредиттік рейтинг Fitch (аталған рейтингтің бар болғанында) немесе Moody's және Standart & Poor's рейтингтік агенттіктеріне негізделген, олар Fitch рейтингтік шкаласы бойынша мәнге ең жақын эквивалентте айырбасталынады.

Ақша қаражаттары мен оның баламаларының пайыздық мөлшерлемелерінің талдауы 19 Ескертпеде ашылған. Байланысты тараптармен жасалатын операциялар туралы ақпарат 24 Ескертпеде ашылған.

8 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар

Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2024 ж. 31 желтоқсан	2023 ж. 31 желтоқсан
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар		
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары	1,086,423,278	895,484,172
Корпоративтік облигациялар	128,337,076	133,323,287
Халықаралық қаржы ұйымдардың облигациялары	45,296,210	49,764,581
АҚШ облигациялары	204,821,225	134,128,301
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар жиыны (жиынтық теңгерімдік құны)	1,464,877,789	1,212,700,341
Күтілетін кредиттік залалдар резерві	(2,128,368)	(1,877,151)
Өзге жиынтық кіріс (теңгерімдік құн) арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың жиыны	1,462,749,421	1,210,823,190

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Номиналды пайыздық мөлшерлеме, %	
	2024 ж.	2023 ж.
Өзге жиынтық кіріс (теңгерімдік құн) арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар		
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары	5-15.35%	5-15.35%
Корпоративтік облигациялар	9.5-14.3%	9.5-11.5%
Халықаралық қаржы ұйымдарының белгіленген мөлшерлеме облигациялары	8.3%	8.3%
Халықаралық қаржы ұйымдарының құбылмалы мөлшерлеме облигациялары	ҚР инфляция деңгейі + 1-2%	ҚР инфляция деңгейі + 1-2%
АҚШ облигациялары	0%	0%

8 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

Төмендегі кестеде кредиттік тәуекел деңгейлері негізінде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың кредиттік сапасының талдауы берілген. Қор пайдаланатын деңгейлер бойынша кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесінің және күтілетін кредиттік залалдарды бағалау, соның ішінде дефолтты және амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға сәйкес кредиттік тәуекелдің едәуір артуын анықтау тәсілінің сипаттамасы 19 Ескертпеде келтіріледі. Төмендегі кестеде 2024 жылдың 31 желтоқсанына қарай өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың теңгерімдік құны кредиттік тәуекелге максималды ұшырағыштықты көрсетеді.

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	1-кезең (12 айға ККЗ)	
	2024 ж. 31 желтоқсан	2023 ж. 31 желтоқсан
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары		
Кредиттік рейтингі BBB-	1,086,423,278	895,484,172
Жалпы теңгерімдік құны	1,086,423,278	895,484,172
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(1,694,719)	(1,482,720)
Теңгерімдік құны	1,084,728,559	894,001,452
Халықаралық қаржы ұйымдарының облигациялары		
Кредиттік рейтингі AAA	45,296,210	49,764,581
Жалпы теңгерімдік құны	45,296,210	49,764,581
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(29,477)	(30,616)
Теңгерімдік құны	45,266,733	49,733,965
Корпоративтік облигациялары		
Кредиттік рейтингі BB+	2,890,316	2,981,944
Кредиттік рейтингі BB	65,072,688	68,077,844
Кредиттік рейтингі BBB	-	28,890,769
Кредиттік рейтингі BBB-	60,374,072	33,372,730
Жалпы теңгерімдік құны	128,337,076	133,323,287
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(346,998)	(341,181)
Теңгерімдік құны	127,990,078	132,982,106
АҚШ облигациялары		
Кредиттік рейтингі AA+	204,821,225	134,128,301
Жалпы теңгерімдік құны	204,821,225	134,128,301
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(57,174)	(22,634)
Теңгерімдік құны	204,764,051	134,105,667
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялар және борыштық бағалы қағаздар (жалпы теңгерімдік құны) жиыны	1,464,877,789	1,212,700,341
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(2,128,368)	(1,877,151)
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялар және борыштық бағалы қағаздар жиыны	1,462,749,421	1,210,823,190

8 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

Төменде өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға қатысты жалпы теңгерімдік құнның және тиісті күтілген кредиттік залалдар резервтері өзгерістерінің талдауы келтірілген:

Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың жалпы теңгерімдік құны

Қазақстандық мың теңгемен	2024 ж.	2023 ж.
1 қаңтарға	1,212,700,341	-
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтеріне аударым	-	1,240,498,925
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	749,560,245	119,519,332
Пайыздық кіріс	117,596,548	27,647,981
Алынған пайыздар	(105,988,686)	(14,755,160)
Өтелген активтер	(603,522,022)	(50,000,000)
Әділ құнның таза өзгерісі	45,768,957	(109,956,416)
Дисконттың амортизациясы (пайыздық кірісте танылған)	18,642,688	4,435,921
Бағамдық айырмашылықтар	30,119,718	(4,690,242)
31 желтоқсанға	1,464,877,789	1,212,700,341

Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың күтілген кредиттік залалдар резерві

Қазақстандық мың теңгемен	2024 ж.	2023 ж.
1 қаңтарға күтілген кредиттік залалдар резерві	(1,877,151)	-
Тәуекел үлгілеріндегі/параметрлеріндегі өзгерістер	(251,217)	(1,415,298)
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтерінен аударым	-	(461,853)
31 желтоқсанға күтілген кредиттік залалдар резерві	(2,128,368)	(1,877,151)

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың жалпы теңгерімдік құны

Қазақстандық мың теңгемен	Жиыны
2022 ж. 31 желтоқсан	1,108,089,738
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтеріне аударым	(1,240,498,925)
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	312,052,461
Пайыздық кіріс	81,273,541
Алынған пайыздар	(87,070,585)
Өтелген активтер	(182,746,983)
Дисконттың амортизациясы (пайыздық кірісте танылған)	7,728,246
Бағамдық айырмашылықтар	1,172,507
2023 ж. 31 желтоқсан	-

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың күтілген кредиттік залалдар резерві

Қазақстандық мың теңгемен	1 Кезең
2022 жылғы 31 желтоқсанға күтілген кредиттік залалдар резерві	(253,290)
Тәуекел үлгілеріндегі/параметрлеріндегі өзгерістер	(208,563)
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтеріне аударым	461,853
2023 жылғы 31 желтоқсанға күтілген кредиттік залалдар резерві	-

9 Дебиторлық берешек

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	31 желтоқсан 2024 ж.	31 желтоқсан 2023 ж.
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер		
Қатысушы-банктерден күнтізбелік жарналар бойынша дебиторлық берешек	5,872,715	7,837,782
Өзге	1,395	23,109
	5,874,110	7,860,891
Кредиттік залалға арналған бағалау резервін шегергенде	(379,739)	(448,371)
Дебиторлық берешек жиыны	5,494,371	7,412,520

Дебиторлық берешек күнтізбелік жарналар бойынша қатысушы-банктерге қойылатын талап және Қор қызметінің нәтижесінде туындайтын басқа да талаптар есебінен қалыптасқан.

2024 және 2023 жылдарға арналған дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік залалдар резервінің қозғалысы төменде көрсетілген:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2024 ж.	2023 ж.
1 қаңтарда	(448,371)	(641,304)
Жыл бойынша кері есептелген	68,632	192,933
31 желтоқсанда	(379,739)	(448,371)

9 Дебиторлық берешек (жалғасы)

Төмендегі кестеде өзге амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер бойынша кредиттік тәуекел талдауы берілген. Төмендегі кестеде 2024 жылғы 31 желтоқсанға қарасты өзге амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтердің теңгерімдік құны Қордың осы активтер бойынша кредиттік тәуекелге максималды ұшырағыштығын көрсетеді.

Қатысушы-банктер қатысушы-банктердің қаржылық жағдайын бағалау моделіне сәйкес тәуекел топтары бойынша жіктеледі (19 Ескертпе). 2024 жылдың соңында жыл басымен салыстырғанда жарна мөлшерлемесі жоғары топтарға 2 банк, жарна мөлшерлемесі төмен топтарға 6 банк ауысты.

Қазақстандық мың теңгемен	1-кезең (12 айға ККЗ)	2-кезең (кредиттік тәуекел айтарлықтай артқандағы бүкіл мерзімге ККЗ)	3-кезең (құнсызданған активтер бойынша бүкіл мерзімге ККЗ)	Жиыны
Күнтізбелік жарналар және қатысушы- банктер бойынша дебиторлық берешек				
- А тобы	432,020	-	-	432,020
- В тобы	4,139,196	-	-	4,139,196
- С тобы	946,519	-	-	946,519
- D тобы	-	-	-	-
- G тобы	-	-	354,980	354,980
Жалпы теңгерімдік құны	5,517,735	-	354,980	5,872,715
Кредиттік залалдарға бағалау резервтері	(24,038)	-	(354,980)	(379,018)
Теңгерімдік құны	5,493,697	-	-	5,493,697
Өзге қаржылық активтер				
Өзге талаптар	-	-	1,395	1,395
Кредиттік залалдарға бағалау резервтері	-	-	(721)	(721)
Теңгерімдік құны	-	-	674	674
Өзге қаржылық активтер жиыны	5,493,697	-	674	5,494,371

9 Дебиторлық берешек (жалғасы)

Төмендегі кестеде амортизациялық құны бойынша бағаланатын өзге қаржылық активтер бойынша кредиттік тәуекел талдауы берілген, ол 2023 жылғы 31 желтоқсанға қарасты Қордың осы активтер бойынша кредиттік тәуекелге максималды ұшырағыштығын көрсетеді.

Қатысушы-банктер қатысушы-банктердің қаржылық жағдайын бағалау моделіне сәйкес тәуекел топтары бойынша жіктеледі (19 Ескертпе). 2023 жылдың соңында жыл басымен салыстырғанда жарна мөлшерлемесі жоғары топтарға 4 банк, жарна мөлшерлемесі төмен топтарға 8 банк ауысты.

Қазақстандық мың теңгемен	1-кезең (12 айға ККЗ)	2-кезең (кредиттік тәуекел айтарлықтай артқандағы бүкіл мерзімге ККЗ)	3-кезең (құнсызданған активтер бойынша бүкіл мерзімге ККЗ)	Жиыны
Күнтізбелік жарналар және қатысушы- банктер бойынша дебиторлық берешек				
- А тобы	1,013,377	-	-	1,013,377
- В тобы	4,635,691	-	-	4,635,691
- С тобы	500,664	-	-	500,664
- D тобы	1,332,861	-	-	1,332,861
- G тобы	-	-	355,189	355,189
Жалпы теңгерімдік құны	7,482,593	-	355,189	7,837,782
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(70,140)	-	(355,189)	(425,329)
Теңгерімдік құны	7,412,453	-	-	7,412,453
Өзге қаржылық активтер				
Өзге талаптар	-	-	23,109	23,109
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	-	-	(23,042)	(23,042)
Теңгерімдік құны	-	-	67	67
Өзге қаржылық активтер жиыны	7,412,453	-	67	7,412,520

3-кезеңге жатқызылған өзге талаптар Қордан кепілдік берілген өтем алған банктердің салымшыларына қойылатын кінәраттық талаптарды ішіне алады.

Тәуекел жіктелім топтары бойынша ақпарат 19 Ескертпеде көрсетілген.

10 Негізгі құралдар және материалдық емес активтер

Қазақстандық мың теңгемен	Ескер.	Кеңселік және компьютерлік жабдық	Барлық негізгі құралдар	Программалық қамтамаға лицензиялар	Жиыны
2022 ж. 31 желтоқсанға бастапқы құны		143,243	143,243	92,869	236,112
Жинақталған амортизация		(94,505)	(94,505)	(72,948)	(167,453)
2023 ж. 1 қаңтарға теңгерімдік құны		48,738	48,738	19,921	68,659
Түсім		42,511	42,511	59,492	102,003
Істен шығу		(93)	(93)	-	(93)
Амортизациялық аударымдар	17	(22,009)	(22,009)	(29,336)	(51,345)
2023 ж. 31 желтоқсанға теңгерімдік құны		69,147	69,147	50,077	119,224
2023 ж. 31 желтоқсанға бастапқы құны		169,165	169,165	152,361	321,526
Жинақталған амортизация		(100,018)	(100,018)	(102,284)	(202,302)
2024 ж. 1 қаңтарға теңгерімдік құны		69,147	69,147	50,077	119,224
Түсім		57,645	57,645	44,702	102,347
Істен шығу		(318)	(318)	-	(318)
Амортизациялық аударымдар	17	(24,271)	(24,271)	(46,043)	(70,314)
2024 ж. 31 желтоқсанға теңгерімдік құны		102,203	102,203	48,736	150,939

11 Бағалау міндеттемелері

Бағаланатын міндеттеме – бұл өтеу сомасы шектелмеген және (немесе) өтеу мерзімі анықталмаған Қордың қолданыстағы міндеттемесі. Есептелген міндеттемелер ұзақ мерзімді болып табылады және кепілді өтемдерді төлеуге байланысты қаржылық кепілдіктер бойынша күтілетін шығындардан тұрады.

Қазақстандық мың теңгемен	2024 ж. 31 желтоқсан	2023 ж. 31 желтоқсан
Кепілді өтемдерді төлеу бойынша бағалау міндеттемелері	55,921,437	56,337,340
Бағалау міндеттемелері жиыны	55,921,437	56,337,340

Төменде 2024 және 2023 жылдардағы кепілдікті қамтамасыз ету қозғалысының талдауы берілген.

Қазақстандық мың теңгемен	2024 ж.	2023 ж.
1 қаңтарға кепілдіктерге арналған резерв	56,337,340	57,934,385
<i>Бағалау міндеттемелері бойынша резервке аударымдарға әсер ететін өзгерістер</i>		
Тәуекел параметрлеріндегі өзгеріс	(15,977,481)	(20,104,886)
Тәуекелдің елеулі өсуі (1-кезеңнен 2-кезеңге көшу)	-	-
Дефолт оқиғасының басталуы (2-кезеңнен 3-кезеңге көшу)	-	-
Депозиттер бойынша кепілді өтемдерді төлеу сомасының өзгерісі	15,561,578	18,507,841
Бір жылға пайда немесе залал құрамында көрініс тапқан шығын жиыны	(415,903)	(1,597,045)
Таратылуына байланысты салымшылар алдындағы міндеттемелерге көшу	-	-
31 желтоқсанға кепілдіктерге арналған резерв	55,921,437	56,337,340

11 Бағалау міндеттемелері (жалғасы)

Қордың кепілдік берілген міндеттемелері бойынша күтілетін кредиттік шығындар бойынша 2024 жылда тәуекел параметрлерінің өзгеруі келесі факторлармен түсіндіріледі:

- қаржылық жағдайын бағалау моделі бойынша 6 банк-қатысушының тәуекел тобының жақсаруы;
- мәжбүрлеп таратылатын қатысушы-банктерден төленген соманы қайтару есебінен қалпына келмейтін ресурстар (LGD) үлесінің 2024 жылы 50.6%-дан 48.3%-ға дейін апта сайынғы төмендеуі;
- Қордың кепілді өтемді төлеу бойынша міндеттемелерінің жиынтық сомасының (EAD) 9.6 трлн теңгеден 11.4 трлн теңгеге ұлғаюы.

12 Кепілді өтемді төлеу бойынша салымшылар алдындағы міндеттемелер

2022 жылы Қор таратылған банктер бойынша өтемақы төлеу мерзімі аяқталғанына қарамастан: «Валют-Транзит Банк» АҚ, «Қазинвестбанк» АҚ, «Delta Bank» АҚ, «Qazaq Banki» АҚ, «Қазақстан Эксимбанкi» АҚ, «Астана Банкi» АҚ, «Tengri Bank» АҚ, «AsiaCredit Bank (АзияКредит Банкi)» АҚ, «Capital Bank Kazakhstan» АҚ салымшыларына Заңға сәйкес салымшылардың талап етілмеген өтемақы сомасын олардың зейнетақы шоттарына аудара отырып салымшылар белгіленген төлем мерзімін өткізіп алудың дәлелді себебі болған кезде Қорға өтемақы төлеуге өтініш жасауға құқылы.

Дәлелді себеппен гарантиялық өтемақы төлеу бойынша өтініштер Қордың шешімі бойынша БЖЗҚ-на ақша аударылғанына қарамастан қарастырылады. Мұндай жағдайларда, Қордың хабарламасына негізделген БЖЗҚ талап етілмеген гарантиялық өтемақы сомасын қайтарып береді. Егер жеке зейнетақы шотында ерікті зейнетақы жарналарын есепке алу үшін қалған зейнетақы жинақтарының сомасы Қордың хабарламасында көрсетілген талап етілмеген гарантиялық өтемақы сомасынан аз болса, БЖЗҚ қайтарымды зейнетақы жинақтарының қалдығына дейін жүзеге асырады, ал жетіспейтін бөлігі Қордың арнайы резервінен толтырылады.

Төлем мерзімі өткеннен кейін кепілдік өтемақыны төлеу туралы өтінішті салымшы банкті тарату процесі аяқталғанға дейін немесе салымшының ерікті зейнетақы жарналарын арқылы зейнетақы төлемдеріне құқығының басталуына дейін тапсыруға болады (оның ақшалай қаражатын БЖЗҚ-ға аударған жағдайда).

2024 жылы Қор дәлелді себептер бойынша жалпы сомасы 9,698 мың теңге кепілдік өтемақы төледі (2023 жылы: 49,988 мың теңге).

Лицензиясынан айырылған банктердің салымшыларына кепілді өтемді төлеу бойынша міндеттемелердің көлемі 2024 және 2023 жылдары соңына келесіні құрады:

Банк	2024 жылы төленген кепілдік өтемақы сомасы	2023 жылы төленген кепілдік өтемақы сомасы
«AsiaCredit Bank (АзияКредит Банк)» АҚ	9,320	14,514
«Валют-Транзит Банкi» АҚ	378	-
«Tengri Bank» АҚ	-	26,245*
«Астана Банкi» АҚ	-	9,229*
Жиыны	9,698	49,988

* гарантиялық өтемақы төлеумен байланысты шығындарды ескере отырып

13 Өзге міндеттемелер

2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсан бойынша Қордың өзге міндеттемелері келесідей көрсетілген:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	31 желтоқсан 2024 ж.	31 желтоқсан 2023 ж.
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын өзге қаржылық міндеттемелер		
Кредиторлық берешек	174,244	39,462
Көрсетілген қызметтерге төлемақылар бойынша бағалау міндеттемесі	19,824	17,640
Өзге қаржылық міндеттемелер жиыны	194,068	57,102
Өзге қаржылық емес міндеттемелер		
Сыйақылар мен пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервтер	257,979	231,229
Тендерлік өтінімдер бойынша алдын ала төлем	11,159	9,606
Ағымдағы салық міндеттемелері	200	-
Өзге қаржылық емес міндеттемелер жиыны	269,338	240,835
Өзге міндеттемелер жиыны	463,406	297,937

14 Акционерлік капитал

2024 және 2023 жылдарғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың жалғыз акционері ҚРҰБ болып табылады.

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Акциялар саны	Жарғылық капитал
2023 жылғы 31 желтоқсанға	1,178,972	235,794,400
Жай акцияларды шығару	-	-
2024 жылғы 31 желтоқсанға	1,178,972	235,794,400

2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсанда Қордың жарғылық капиталы 200 мың теңге номиналдық құны бар 1,178,972 шығарылған және орналастырылған жай акциялардан тұрып, жалпы сомасы 235,794,400 мың теңге болды. Шығарылған барлық жай акциялар толығымен төленген. Барлық жай акциялар әрбір акция бойынша бір дауыс құқығын береді.

Жарғыға сәйкес Қор коммерциялық емес ұйым болып табылады. Қор пайданы дивидендтер ретінде бөлмейді, ал табыс резерв ретінде жинақталады (20 Ескертпе). Эмиссиялық табыс капиталға енгізілген жарналардың шығарылған акциялардың номиналды құнынан асып кеткен сомасы болып табылады.

15 Пайыздық табыс және шығыс

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2024 ж.	2023 ж.
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық табыс		
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	136,239,236	32,083,902
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын жинақ шоттарындағы ақша қаражаттары	7,468,271	16,504,408
Кері репо операциялары бойынша пайыздық кірістер	3,995,442	-
Амортизациялық құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	-	89,001,787
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық табыс жиыны	147,702,949	137,590,097

16 Қатысушы-банктердің жарналарынан таза табыс және мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясынан түсім

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2024 ж.	2023 ж.
Қатысушы-банктердің жарналарынан табыс	52,495,386	45,132,559
Мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясынан түсім бойынша табыс	4,391,747	4,972,730
Тұрақсыздық айыбын есептеу	3,081	6,679
Қатысушы-банктердің жарналарынан табыс және мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясынан түсім	56,890,214	50,111,968
Мәжбүрлеп таратылған банктердің депозиторларына өтемдер бойынша кететін шығындар (12 Ескертпе)	(9,698)	(49,988)
Қатысушы-банктердің жарналарынан таза табыс және мәжбүрлеп таратылатын банктердің тарату комиссиясынан түсім жиыны	56,880,516	50,061,980

Қатысушы-банктердің жарналарының сомасы 2024 жылы өткен жылмен салыстырғанда депозиттік базасының айтарлықтай өсуімен (+20.3%), сондай-ақ кейбір қатысушы-банктердің олардың тәуекел профильдерінің жоғарылауына байланысты жарна мөлшері жоғарылауымен классификациялық топтарға ауыстырылуына байланысты.

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2024 ж.	2023 ж.
«Астана Банкі» АҚ	2,920,000	1,997,000
«АзияКредит Банк» АҚ	1,209,900	2,120,705
«Qazaq Banki» АҚ	206,772	815,000
«Валют-Транзит Банк» АҚ	55,000	40,000
«Казинвестбанк» АҚ	75	25
Жиыны	4,391,747	4,972,730

17 Өкімшілік және өзге операциялық шығын

Қазақстандық мың теңгемен	Ескер.	2024 ж.	2023 ж.
Қызметкерлерге арналған шығындар		1,471,962	1,341,740
Сенімді басқару қызметі		140,747	38,048
Орталық депозитарийдің комиссиялық шығыстары, кастодиандық қызметтер, клирингтік алым		136,028	-
Операциялық жалдау бойынша шығыстар		119,104	92,249
Шотты басқару шығындары		76,460	65,383
Коммуналдық қызметтер		67,974	57,338
IT-инфрақұрылымына қызмет көрсету шығындары және АЖ енгізу		60,687	47,140
Бағдарламалық жасақтама мен басқа да материалдық емес активтердің тозуы	10	46,043	29,336
Байланыс қызметтері		44,685	37,176
ҚҚБ комиссиялары мен банктік қызметтерге шығыстар		37,090	14,135
Ағымдағы жөндеу шығындары		31,283	-
Пайда салығынан басқа салықтар		28,256	23,109
Іс-сапар шығындары		27,564	31,102
Негізгі құралдардың тозуы	10	24,271	22,009
Кеңес беру шығындары		23,841	17,640
Өкілдік шығындары		20,848	8,599
Директорлар кеңесінің қызмет көрсету шығындары		17,236	15,902
Ақпараттық-түсіндірме жұмыстары бойынша шығындары		16,089	10,985
Социологиялық зерттеу жүргізу бойынша қызметтер		15,534	-
Сақтандыру қызметі		14,582	14,943
Кадрларды даярлау және қайта даярлау		11,626	9,180
Мүшелік жарнасы		10,941	12,131
Көлік қызметі		4,992	4,992
Күзет қызметіне байланысты шығындар		4,564	2,268
Айыппұл мен тұрақсыздық бойынша дебиторлық берешекті есептен шығару		-	154,911
Басқалары		17,075	13,328
Өкімшілік және өзге операциялық шығындар жиыны		2,469,482	2,063,644

Мемлекеттік зейнетақы қорына аударымдарды қамтитын қызметкерлерге арналған шығын 124,764 мың теңге (2023 ж.: 110,786 мың теңге) және 2% мөлшерлеме бойынша міндетті медициналық сақтандыру жарналары 14,054 мың теңге көлемінде (2023 ж. 2% мөлшерлеме бойынша: 11,356 мың теңге).

18 Корпоративтік табыс салығы

Бір жылға табыс немесе залал құрамында көрініс тапқан корпоративтік табыс салығы (бұдан әрі «КТС») бойынша шығындарға келесі құрамбөліктер кіреді:

Қазақстандық мың теңгемен	2024 ж.	2023 ж.
КТС бойынша ағымдағы шығын	-	-
Кейінге қалдырылған КТС бойынша шығын	8,407	4,383
Бір жылдағы КТС бойынша өтем	8,407	4,383

18 Корпоративтік табыс салығы (жалғасы)

2024 және 2023 жылдардағы Қордың салық салынатын пайдасына қолданылатын КТС ағымдағы мөлшерлемесі 20% құрайды. Төменде теориялық салық шығындарын КТС бойынша нақты шығындармен салыстыру берілген:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2024 ж.	2023 ж.
Салық салынғанға дейінгі пайда	230,087,165	183,065,833
Заңнамамен анықталған КТС-ның 20% мөлшерлемесі бойынша теориялық салықтық аударымдар	46,017,433	36,613,167
Салық мақсаттарында шегеруге/салық салынуға жатпайтын табыстың немесе шығынның салықтық әсерлері:		
- Арнайы резерв активтерінен босатылған инвестициялық табыс	(23,692,525)	(22,222,621)
- Қатысушы-банктердің жарналарынан табыс және мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясынан түсім	(11,378,043)	(10,022,394)
- Мемлекеттік бағалы қағаздар мен листингтің ең жоғары және ең жоғарыдан кейінгі санаты бойынша бағалы қағаздар бойынша салық салынбайтын табыс	(4,446,250)	(4,599,925)
- Кредиттік залалдарға бағалау резервтері және бағалау міндеттемелері бойынша резерв	(83,181)	(319,409)
- Өзге босатылған табыс	(6,201,898)	871,583
- Мәжбүрлеп таратылған банктердің депозиторларына өтеу бойынша шығын	1,940	9,998
- Төлем көзінен бұрын төленген салықты пайдалану	(209,069)	(326,016)
Бір жылдағы табыс салығы бойынша өтем	8,407	4,383

18 Корпоративтік табыс салығы (жалғасы)

ХҚЕС мен Қазақстанның салық заңнамасы арасындағы айырмашылықтар қаржылық есептілік жасау үшін активтер мен міндеттемелердің баланстық құны мен корпоративтік табыс салығын (КТС) есептеу үшін олардың базасы арасында уақытша айырмашылықтардың туындауына әкеледі.

Осы уақытша айырмашылықтарға қозғалыстың салықтық әсері төменде егжей-тегжейлі сипатталған және 20% (2023: 20%) мөлшерлемесі бойынша танылады:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	1 қаңтар 2024 ж.	Капитал құрамына есептеледі	Пайдаға немесе шығынға өтеледі/ (есептеледі).	31 желтоқсан 2024 ж.
Шегерілетін/(салық салынатын) уақытша айырмашылықтардың салықтық әсері				
Негізгі құралдар	(1,862)	-	2,619	757
Пайдаланылмаған демалыстар мен сыйақылар бойынша есептелген шығындар	46,246	-	5,350	51,596
Басқа міндеттемелер	3,527	-	438	3,965
Таза кейінге қалдырылған салық активі	47,911	-	8,407	56,318

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы уақытша айырмашылықтар қозғалысының салықтық әсері келесідей:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	1 қаңтар 2023 ж.	Капитал құрамына жатқызылды	Пайдаға немесе шығынға өтеледі/ (есептеледі).	31 желтоқсан 2023 ж.
Шегерілетін/(салық салынатын) уақытша айырмашылықтардың салықтық әсері				
Негізгі құралдар	(1,384)	(103)	(375)	(1,862)
Пайдаланылмаған демалыстар мен сыйақылар бойынша есептелген шығындар	33,184	-	13,062	46,246
Басқа міндеттемелер	11,831	-	(8,304)	3,527
Таза кейінге қалдырылған салық активі	43,631	(103)	4,383	47,911

19 Қаржылық тәуекелдерді басқару

Кредиттік тәуекел

Қор қаржылық құралы бар операция тараптарының бірі шарт бойынша міндеттемелерді орындамау салдарынан екінші тараптың қаржылық шығын шегуіне себеп болу тәуекелі болып табылатын кредиттік тәуекелге ұшырағыш.

Тәуекелдерді басқару мақсаттары үшін кредиттік тәуекелді бағалау күрделі процесс болып табылады және моделдердің пайдаланылуын талап етеді, өйткені тәуекел нарықтық жағдайларға, күтілетін ақша ағындарына байланысты және уақыт өте келе өзгереді. Активтер қоржыны мен кепілдендіру шарттары бойынша кредиттік тәуекелді бағалау дефолттың басталу ықтималдылығына, тиісті залалдылық коэффициенттеріне және контрагенттер арасында дефолттар корреляциясына қатысты қосымша бағалауларды талап етеді.

Дефолт – уәкілетті органның қатысушы-банкті барлық банктік операцияларды жүргізу лицензиясынан айыруы.

19 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кредиттік тәуекел (жалғасы)

Қор климаттық тәуекелдердің кредиттік тәуекелге ұшырау мен кредиттік тәуекелді басқару тәжірибесіне айтарлықтай әсер етпейтінін анықтады, себебі (а) кредиттік тәуекелге ұшыраудың қысқамерзімді сипаты және (б) қарыз алушылар жұмыс істейтін негізгі аймақтарда климатпен байланысты соңғы ірі оқиғалардың болмауы.

Кепілдік берілген міндеттемелер бойынша кредиттік тәуекелді бағалау

Қатысушы-банктің тәуекелдерді жіктеу тобы тоқсан сайын сандық және сапалық көрсеткіштерді талдау негізінде анықталады. Сандық көрсеткіштерге келесі көрсеткіштер топтары жатады: капиталдың жеткіліктілігі, активтердің сапасы, табыстылық және өтімділік. Сапалық көрсеткіштерге ҚНРДА бақылау бағасын, халықаралық рейтингтік агенттіктердің рейтингінің болуын, қаржылық есептілікке сыртқы аудиттен ескертпелермен берілген пікірдің болмауын және қаржылық есептіліктің жалпыға қолжетімділігін сипаттайтын көрсеткіштер жатады. Сандық және сапалық көрсеткіштердің мәндері олардың сәйкес шекті баллдарымен өзара сәйкестендіреді. Шекті баллдарға байланысты әрбір көрсеткішке аралық балл қойылады. Банктің жалпы баллы – аралық баллдардың қосындысы. Жалпы жиынтық баллды есептеу нәтижелері бойынша қатысушы-банктің жіктеу тобы анықталады. Әрбір жіктеу тобы үшін сәйкес несиелік тәуекел деңгейі анықталады. Берілген жалпы жиынтық баллға байланысты қатысушы-банктер «А»-дан «Е»-ге дейін 5 топқа жіктеледі. Тәуекел профилі ең төмен қатысушы-банктер «А» тобына, тәуекел деңгейі ең жоғары банктер «Е» тобына жатқызылған. «А»-дан «Е» топтарына жіктелген қатысушы-банктер 1-кезеңге жатады. 2-кезеңге (дефолтқа дейінгі «F» тобы) қаржылық жағдайы тұрақсыз «Е» тәуекел классификациялық тобына жіктелген, оның салымшылары мен кредиторларының мүдделеріне қауіп төндіретін және (немесе) қаржы жүйесінің тұрақтылығына немесе дәрменсіз банктер санатына жататын қатысушы-банктер, сондай-ақ банктік және өзге де операцияларды жүргізу лицензиялары тоқтатылған қатысушы-банктер жатады. Қатысушы-банк банктік және өзге операцияларды жүргізу лицензиясынан айырылған кезде мұндай банк «G» дефолт тобына кіреді. Дефолт ықтималдылығын бағалау үшін базалық және стресстік сценарийлер бойынша банктердің бір топтық жіктелімінен екіншісіне өтуіне қадағалау жүргізіледі. Дефолттың қорытынды ықтималдылығы екі сценарийлер арасында көшу ықтималдылықтарының өлшенген қосындысы болып табылады. Бұдан басқа, Қор макроэкономикалық көрсеткіштердің қатысушы-банктің дефолтқа ұшырау ықтималдығына ықпалын, «Мертон-Васичек» моделінің көмегімен дефолт пен макрокөрсеткіштер арасында корреляция бар болған жағдайда есептей алады. Дегенмен, қазіргі уақытта дефолттар көлемінің жеткіліксіздігіне байланысты дефолттар мен макрокөрсеткіштердің арасындағы корреляция жоқ.

1-кезеңде жіктелген қатысушы-банктер үшін Қордың кепілді міндеттемелері бойынша күтілетін кредиттік шығындарды есептеу кезінде төлемді орындамау тәуекелі есепті күннен бастап 12 ай ішінде бағаланады. 2-кезеңде жіктелген қатысушы-банктер үшін Қордың кепілді міндеттемелері бойынша шығындарды есептеу кезінде дефолттың орын алу ықтималдылығы, дисконттауды ескере отырып, қаржы құралының қолданылу мерзімі ішінде бағаланады. Күтілетін кредиттік шығындар ауқымы қатысушы-банк облигацияларының өтеу мерзіміне кірістілігінің орташа алынған мөлшерлемесін пайдалана отырып дисконтталады. Пайданың орташа алынған мөлшерлемесі есепті күнге қатысушы-банктің барлық шығарылған облигацияларының жалпы көлеміндегі жеке облигацияның шығарылым көлемінің үлесін тиісті кірістілік нормасына қолдану жолымен есептеледі. 3-кезеңге жатқызылған қатысушы-банктер үшін дефолт ықтималдығы 100% деңгейінде бағаланады.

Банктерді тарату барысында қалпына келтіруге жатпайтын құралдар үлестері депозиторларға кепілдік берілген өтемді төлеу бойынша тарихи деректердің және банкті мәжбүрлеп тарату барысында төленген қаражатты қайтарулардың негізінде анықталады. Қор әр банк бойынша қалпына келтіруге жатпайтын құралдар үлесін орташалау жолымен қалпына келтіруге жатпайтын құралдардың жалпы деңгейін айқындайды.

Амортизацияланған құны бойынша және өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер бойынша кредиттік тәуекелді бағалау

Қор өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдармен байланысты күтілетін кредиттік залалдарды бағалайды. Қор күтетін несиелік жоғалтуларды бағалайды, олар әділ құн арқылы басқа жиынтық табыс бойынша бағаланатын борыштық құралдармен байланысты. Қордың қаржылық активтері борыштық құнды қағаздарға, Ұлттық банк депозиттеріне және РЕПО операцияларына орналастырылған. Сонымен қатар, қаражат коммерциялық банктерде орналастырылмайды. Контрагенттердің қаржылық активтері, оларға халықаралық рейтингтік агенттіктердің (Fitch Ratings, Moody's Investors Service, Standard & Poor's) сыртқы рейтингтері беріледі, тәуекелдерді бағалау кезінде ескеріледі.

Қор дефолттың тарихи ықтималдылығы (PD) және Bloomberg жүйесінен алынған қаржылық құралдарды қалпына келтіру дәрежесі (PR) бойынша Fitch рейтингтік агенттігінен деректерді пайдалануды басым (негізгі) нұсқа етіп таңдады. Fitch Ratings-тен рейтинг болмаған жағдайда Қор Moody's және Standard & Poor's рейтингтік агенттіктерінің деректерін пайдаланады.

19 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Амортизацияланған құны бойынша және өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер бойынша кредиттік тәуекелді бағалау (жалғасы)

Болжамдар негізінде Қор амортизацияланған құны бойынша және өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдармен байланысты күтілетін кредиттік залалдарды бағалайды. Қор күтілетін кредиттік залалдарды бағалайды және әр есепті күні кредиттік залалдарға арналған бағалау резервтерін таниды. Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау мыналарды көрсетеді: (i) ықтимал нәтижелер ауқымын бағалау жолымен анықталған алдын ала алынбаған және ықтималдылықты ескерумен өлшемделген соманы, (ii) ақшаның уақытша құнын және (iii) артық шығынсыз және күш салусыз есепті күні қолжетімді өткен оқиғалар, ағымдағы жағдайлар және болжанатын болашақ экономикалық жағдайлар туралы негізді және расталатын ақпараттың барлығын.

Қор Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің облигациялары және ҚРҰБ ноталары бойынша BBB-кредиттік рейтингі бар ноталары бойынша күтілетін кредиттік залалдарды есептеу кезінде тәуелсіз рейтингі бар эмитенттер үшін белгіленген PD-ны қолданады.

Әр есепті күнгі жағдай бойынша Қор бастапқы тану сәтінен бастап қаржылық құралдар үшін кредиттік тәуекелдің өзгеруінің маңыздылығын бағалайды және оларды кредиттік тәуекел деңгейіне байланысты белгілі бір топтарға жіктейді.

1-кезеңге бастапқы танылғанда кредиттік тәуекелі төмен болған және тәуекелі сатып алған сәттен бастап айтарлықтай артпаған (тану сәтіндегі кредиттік-құнсызданғандарды қоспағанда) қаржылық құралдар жіктеледі.

2-кезеңге бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелінің айтарлықтай артқаны анықталған қаржылық құралдар жіктеледі. Кредиттік тәуекелдің артуы көшу өлшемшарттарына сәйкес әр қаржылық құрал үшін жеке анықталатын болады.

3-кезеңге осындай қаржылық құрал бойынша есептік болашақ ақша ағындарына кері әсер еткен бір немесе бірнеше құнсыздану оқиғасы анықталған қаржылық құралдар жіктеледі. Сонымен қатар, бұл «СС» және одан төмен кредиттік рейтинг берілген қаржылық құралдар.

Қордың қаржылық активтер портфелі эмиссияға немесе эмитентке тағайындалған сыртқы рейтингке ие ақшалар мен қаржылық құралдар есебінен қалыптасады.

Дефолт ықтималдығын (PD) анықтау үшін Қор контрагенттің/құнды қағаздар эмитентінің ең нашар ресми сыртқы рейтингін қолдануды кездейтін консервативті тәсілді пайдаланады.

Бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай арту өлшемшарттары (сандық және сапалық):

- Бастапқы бағалағанда BBB/Baa2/BBB – S&P немесе Moody's немесе Fitch және одан жоғары рейтингі бар қаржылық активтер үшін кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуы болып қаржылық активтің/бағалы қағаздар контрагентінің/эмитентінің рейтингісінің екі сатыға және одан көп төмендеуі танылады;
- Бастапқы бағалағанда BBB/Baa2/BBB – S&P немесе Moody's немесе Fitch рейтингі бар қаржылық активтер үшін кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуы болып қаржылық активтің/бағалы қағаздар контрагентінің/эмитентінің рейтингісінің бір сатыға төмендеуі танылады;
- Техникалық мерзімін өткізіп алуларды қоспағанда, 1 күннен аса есептелген купонды төлеу мерзімін өткізіп алу.

Қаржылық құралдардың құнсыздануының келесі өлшемшарттары (сандық және сапалық) бар:

- Есепті күні рейтингі CC және одан төмен қаржылық мекемелер;
- Рұқсат етілген мерзімін өткізу мерзімінен кейін купонды/есептелген сыйақыны және/немесе негізгі борышты төлеу мерзімін 90 күннен әрі қарай кешіктіру (купон үшін 5 күннен аса).

Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздарына, эмитенті квазимемлекеттік секторға, шет мемлекеттердің орталық/ұлттық банктеріне жататын бағалы қағаздар бойынша рейтинг болмаған жағдайда, PD (дефолт ықтималдығы) көрсеткішін есептеу тәуелсіз рейтингті пайдалану, сондай-ақ олар бойынша болжам (Rating Outlook).

19 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Амортизацияланған құны бойынша және өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер бойынша кредиттік тәуекелді бағалау (жалғасы)

Эмитент үкіметтік емес ұйым болып табылатын қаржы активі немесе контрагент/бағалы қағаздар эмитенті үшін рейтинг болмаған жағдайда, PD (дефолт ықтималдығы) көрсеткішін есептеу оның бас ұйымының рейтингін пайдалануға негізделген, сондай-ақ олар бойынша болжам (Rating Outlook) немесе несиелік құнсызданудың ұқсас белгілері бар байланысты, ұқсас субъектілердің рейтингі (несиелік тәуекел деңгейі, өтеу әдісі, несие мерзімі және пайыздық мөлшерлемелер, ұқсас географиялық орналасуы және т.б.).

Егер контрагенттің сыртқы рейтингі болмаса, PD (дефолт ықтималдығы) көрсеткішін есептегенде ұқсас тәсіл қолданылады.

Басқа жағдайларда PD (дефолт ықтималдығы) және LGD (дефолт кезіндегі шығын) көрсеткіштерін есептегенде максималды мән (100%) қабылданады.

Контрагентке сыртқы кредиттік рейтинг болмаған және рейтингті баламалы әдіспен анықтау мүмкін болмаған жағдайда Bloomberg Default Risk (бұдан әрі – «DRSK») функциясын немесе DRSK ұқсас құралдарын пайдаланумен провизияларды есептеуге жеке тәсіл қолданылады. Контрагенттің сыртқы рейтингі болмаса, кредиттік тәуекелді талдау әдістерін, мысалы, қаржылық коэффициенттерді бағалау және олардың қызметін талдау сияқты құралдарды пайдалану арқылы ұқсас жеке тәсіл қолданылады.

Бұл функция қаржылық коэффициенттер негізінде қаржылық есептілік деректерін пайдалана отырып, PD анықтауға мүмкіндік береді. «DRSK» функциясы эмитенттің/контрагенттің негізгі қаржылық көрсеткіштерін «Bloomberg» жүйесінен алынған салалық орташа тарихи көрсеткіштермен салыстырып, эмитент/контрагент бойынша PD көрсетеді, бұл көрсеткіштерге сәйкес тарихи салалық деректер негізінде анықталады.

Кредиттік тәуекелдің максималды мөлшері

Қордың кредиттік тәуекелінің максималды мөлшері нақты активтерге тән жеке тәуекелдерге және жалпы нарықтық тәуекелдерге байланысты айтарлықтай құбылып тұруы мүмкін.

Келесі кестеде теңгерімдік қаржылық активтер бойынша кредиттік тәуекелдің максималды мөлшері берілген. Қаржылық жағдай туралы есепте көрініс табатын қаржылық активтер үшін кредиттік тәуекелдің максималды мөлшері қандай да болмасын есепке алулар мен қамсыздандыруды ескерусіз осы активтердің теңгерімдік құнына тең.

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2024 ж. 31 желтоқсан	2023 ж. 31 желтоқсан
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	94,829,960	69,528,522
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	1,464,877,789	1,212,700,341
Дебиторлық берешек	5,494,371	7,412,520

Қаржылық активтердің кредиттік рейтингтері

Қаржылық активтер халықаралық танылған рейтингтік агенттіктер берген ағымдағы кредиттік рейтингтер ескеріле отырып, жіктеледі. Ең жоғары ықтимал рейтинг – AAA. Қаржылық активтердің инвестициялық деңгейі AAA-дан BBB- дейінгі рейтингтерге сәйкес келеді. Рейтингі BBB- төмен қаржылық активтер алып-сатарлық деңгейге жатады.

Қордың қаржылық активтерінің кредиттік рейтингтері 7, 8 және 9 Ескертпелерде ашылған.

Нарықтық тәуекел

Қор валюталық және пайыздық мөлшерлеме құралдары бойынша ашық позицияларға байланысты нарықтық тәуекелге ұшырайды, олар нарықтың жалпы және ерекше қозғалысы тәуекеліне ұшырайды.

Валюталық тәуекел

Қордың шетел валютасындағы активтері бар.

Валюталық тәуекел – нарықтық айырбас бағамдарының өзгеруіне байланысты қаржы құралының әділ құнының немесе болашақ ақша ағындарының өзгеру тәуекелі.

19 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Валюталық тәуекел (жалғасы)

Төмендегі кестеде есепті кезең аяғындағы жағдай бойынша валюталық тәуекелдің жалпы талдау берілген.

Қазақстанның мың теңгеммен	2024 ж. 31 желтоқсанға			2023 ж. 31 желтоқсанға		
	Қазақстан теңгесі	АҚШ доллары	Жиыны	Қазақстан теңгесі	АҚШ доллары	Жиыны
Қаржылық активтер						
Ақша қаражаттары және оның баламалары	94,785,605	44,355	94,829,960	55,729,959	13,798,563	69,528,522
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	1,257,985,370	204,764,051	1,462,749,421	1,076,717,523	134,105,667	1,210,823,190
Дебиторлық берешек	5,494,371	-	5,494,371	7,412,520	-	7,412,520
Қаржылық активтер жиыны	1,358,265,346	204,808,406	1,563,073,752	1,139,860,002	147,904,230	1,287,764,232
Қаржылық міндеттемелер						
Өзге қаржылық міндеттемелер	174,244	-	174,244	39,462	-	39,462
Қаржылық міндеттемелер жиыны	174,244	-	174,244	39,462	-	39,462
Ашық теңгерімдік жайғасым	1,358,091,102	204,808,406	1,562,899,508	1,139,820,540	147,904,230	1,287,724,770

Төмендегі кестеде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың елеулі позициялары бар валюталар көрсетілген. Жүргізілген талдау теңгеге қатысты айырбас бағамдарының мүмкін болатын өзгерісінің пайда немесе залал және өзге жиынтық кіріс туралы есептегі әсерін есептеуден тұрады, бұл ретте басқа барлық параметрлер тұрақты деп есептеледі. Кестедегі теріс сомалар пайда немесе залал туралы есептің және өзге жиынтық кірістің немесе капиталдың ықтимал таза төмендеуін, ал оң сомалар әлеуетті таза өсуді көрсетеді.

Валюта	2024 жылғы валюта бағамының % өзгеруі	2024 жылдағы салықтандыруға дейінгі пайдаға әсері	2023 жылғы валюта бағамының % өзгеруі	2023 жылдағы салықтандыруға дейінгі пайдаға әсері
АҚШ доллары	10%	20,480,841	10%	14,790,423
АҚШ доллары	-10%	(20,480,841)	-10%	(14,790,423)

Пайыздық тәуекел

Пайыздық тәуекел – бұл әділ құнның немесе қаржылық құрал бойынша ақша қаражаттарының болашақ ағындарының нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне байланысты құбылып отыру тәуекелі.

Қор нарықтық пайыздық мөлшерлемелер құбылуларының оның қаржылық ахуалына және ақша ағындарына әсерімен байланысты тәуекелді өзіне қабылдайды. Мұндай құбылулар пайыздық айырма деңгейін арттыруы мүмкін, алайда пайыздық мөлшерлемелер кенет өзгерген жағдайда пайыздық айырма төмендеуі немесе залалдардың пайда болуына әкелуі мүмкін.

Қазіргі уақытта Қор басшылығының пайыздық мөлшерлеме тәуекелін шектеу тәсілінің мәні халықаралық қаржы ұйымдарының сыйақы мөлшерлемесі құбылмалы және номиналды құны 45,950,267 мың теңгені құрайтын бағалы қағаздарын қоспағанда, сыйақысы бекітілген жоғары өтімді мемлекеттік қаржылық құралдарға инвестициялауда. Сыйақы мөлшерлемесі құбылмалы қаржылық құралдар үлесі қаржылық құралдардың жалпы қоржынында он пайыздан төмен құрайды.

19 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Пайыздық тәуекел (жалғасы)

Пайданың немесе залалдың және капиталдың (салықтарды шегергендегі) пайыздық мөлшерлемелердің өзгерісіне сезімталдығының талдауы төменде берілген (теңгемен номинацияланған құралдар бойынша +/- 3%):

Қазақстандық мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан		2023 жылғы 31 желтоқсан	
	Пайыз мөлшерлемесі +3%	Пайыз мөлшерлемесі -3%	Пайыз мөлшерлемесі +3%	Пайыз мөлшерлемесі -3%
Бағалы қағаздар:				
Пайда немесе залалға таза әсері	247,173	(247,173)	275,344	(275,344)
Капиталға таза әсері	247,173	(247,173)	275,344	(275,344)

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі көбінесе сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруін мониторингілеу жолымен басқарылады. Негізгі қаржылық құралдар бойынша сыйақы мөлшерлемелерін қайта қарау мерзімдеріне қатысты қысқаша ақпарат келесідей жолмен берілуі тиіс:

Қазақстандық мың теңгемен	1 жыл және одан жоғары	
	2024 ж. 31 желтоқсан	2023 ж. 31 желтоқсан.
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	45,063,883	49,259,735
Қаржылық активтер жиыны	45,063,883	49,259,735
Қаржылық міндеттемелер жиыны	-	-
Жыл соңындағы пайыздық мөлшерлемелер бойынша таза алшақтық	45,063,883	49,259,735

Географиялық тәуекелдің шоғырлануы

Активтер, міндеттемелер және кредиттік сипаттағы міндеттемелер контрагенттің орналасқан еліне сәйкес жіктелген. Төменде 2024 жылғы 31 желтоқсан мен 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың қаржылық активтері мен міндеттемелерінің географиялық шоғырлануының талдауы берілген:

Қазақстандық мың теңгемен	Қазақстан	Басқа елдер	2024 ж. 31 желтоқсанға жиыны
Қаржылық активтер			
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	94,829,960	-	94,829,960
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	1,257,985,370	204,764,051	1,462,749,421
Дебиторлық берешек	5,494,371	-	5,494,371
Қаржылық активтер жиыны	1,358,309,701	204,764,051	1,563,073,752
Қаржылық міндеттемелер жиыны	174,244	-	174,244
Теңгерімдік қаржылық құралдар бойынша таза жайғасым	1,358,135,457	204,764,051	1,562,899,508
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер	-	-	-

19 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Қазақстандық мың теңгемен	Қазақстан	Басқа елдер	2023 ж. 31 желтоқсанға жиыны
Қаржылық активтер			
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	69,528,522	-	69,528,522
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	1,076,717,523	134,105,667	1,210,823,190
Дебиторлық берешек	7,412,520	-	7,412,520
Қаржылық активтер жиыны	1,139,860,002	134,105,667	1,287,764,232
Қаржылық міндеттемелер жиыны	39,462	-	39,462
Теңгерімдік қаржылық құралдар бойынша таза жайғасым	1,139,820,540	134,105,667	1,287,724,770
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер	-	-	-

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл, есебі ақша қаражаттарымен немесе басқа қаржылық активтермен жүргізілетін қаржылық міндеттемелермен байланысты міндеттерді орындағанда Қорда қиындықтардың туындау тәуекелі. Өтімділік тәуекелі қаржылық активті оның әділ құнына жақын бағамен дереу сатудың мүмкін болмауы нәтижесінде пайда болуы мүмкін. Қор өтімді қаражатқа сұранысты жүйелі түрде қадағалап отырады және басшылық кез-келген басталатын міндеттемелерді орындауға жеткілікті көлемде қаражаттың болуын қамтамасыз етеді.

Депозиторлар алдындағы міндеттемелерді өтеу үшін арнайы резервтің жеткілікті деңгейін ұстап тұру өтімділік тәуекелін басқарудың негізгі мақсаты болып табылады. Арнайы резервтің қажетті деңгейі Қордың ішкі ережелеріне сәйкес есептеледі. Қордың арнайы резервін қалыптастырудың негізгі көзі қатысушы-банктердің міндетті жарналары болып табылады.

Төмендегі кестеде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтеу мерзімі бойынша қаржы құралдарының талдауы берілген. Өтімділік тәуекелін және пайыздық мөлшерлеме тәуекелін одан әрі талдау 7 ХҚЕС (IFRS) сәйкес төмендегі кестелерде берілген. Кестелерде көрсетілген сомалар қаржылық жағдай туралы есептегі сомалардан ерекшеленеді, себебі бұл ашып көрсетуге тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісіне сәйкес Қор әлі мойындамаған, өтеу мерзімдеріне (пайыздық төлемдерді қоса алғанда) сәйкес төленетін қаржылық активтер мен міндеттемелердің шарттық сомалары кіреді.

Қазақстандық мың теңгемен	Талап өтілгенше және 1 айға дейінгі	1-ден 6 айға дейінгі	6-дан 12 айға дейінгі	12 айдан 5 жылға дейінгі	5 жылдан жоғары	Жиыны
Активтер						
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	94,955,073	-	-	-	-	94,955,073
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	16,247,507	333,352,272	45,130,693	975,243,832	885,739,364	2,255,713,668
Дебиторлық берешек	5,494,371	-	-	-	-	5,494,371
Жиыны	116,696,951	333,352,272	45,130,693	975,243,832	885,739,364	2,356,163,112
Міндеттемелер						
Өзге қаржылық міндеттемелер	174,244	-	-	-	-	174,244
Барлық қаржылық міндеттемелер бойынша ықтимал болашақ төлемдер	174,244	-	-	-	-	174,244
Қаржылық құралдар бойынша өтімділік алшақтығы	116,522,707	333,352,272	45,130,693	975,243,832	885,739,364	2,355,988,868

19 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Өтімділік тәуекелі (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтеу мерзімдері бойынша қаржылық құралдар талдауы берілген:

Қазақстандық мың теңгемен	Талап етілгенше және 1 айға дейінгі	1-ден 6 айға дейінгі	6-дан 12 айға дейінгі	12 айдан 5 жылға дейінгі	5 жылдан жоғары	Жиыны
Активтер						
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	69,599,348	-	-	-	-	69,599,348
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	23,520,498	261,223,007	39,741,405	741,159,533	973,854,088	2,039,498,531
Дебиторлық берешек	7,412,520					7,412,520
Жиыны	100,532,366	261,223,007	39,741,405	741,159,533	973,854,088	2,116,510,399
Міндеттемелер						
Өзге қаржылық міндеттемелер	39,462	-	-	-	-	39,462
Барлық қаржылық міндеттемелер бойынша ықтимал болашақ төлемдер	39,462	-	-	-	-	39,462
Қаржылық құралдар бойынша өтімділік алшақтығы	100,492,904	261,223,007	39,741,405	741,159,533	973,854,088	2,116,470,937

20 Капиталды басқару

Қордың жарияланған және шығарылған (төленген) жарғылық капиталын өзгерту (көбейту немесе азайту) Қазақстан Республикасының заңнамасына және Қор Жарғысына сәйкес жүргізіледі. Резервтік капитал бөлінбеген таза табыс есебінен Қордың жарияланған жарғылық капиталынан кемінде бір пайыз мөлшерінде қалыптасады және Қор Акционерінің шешімімен анықталған тәртіпте Қор қызметімен байланысты залалды өтеуге ғана пайдаланылады.

Капиталды басқару саласындағы Қордың негізгі мақсаты оның оңтайлы құрылымын қолдау мақсатында үздіксіз қызметті жалғастыру мүмкіндігін қамтамасыз ету, және де қаржылық жүйе тұрақтылығын қатысушы-банк барлық банк операцияларын жүргізу лицензиясынан айырылған жағдайда депозиттерге міндетті кепілдік беруді жүзеге асыру ретінде қамтамасыз ету болып табылады.

Қазақстандық мың теңгемен	2024 ж. 31 желтоқсан	2023 ж. 31 желтоқсан
Қатысушы-банктердің жинақталған күнтізбелік жарналары	396,107,061	343,621,372
Мәжбүрлеп таратылатын банктің тарату комиссиясы өтейтін жинақталған сома	69,449,633	65,057,886
Қатысушы-банктерге төленген жинақталған өсімпұлдың, айыппұлдың сомасы	76,534	73,455
Заңға сәйкес меншікті қаражат есебінен қалыптастырылған резерв	55,600,000	55,600,000
Арнайы резервті қалыптастыруға жатқызылған Қордың жинақталған таза табысы	638,901,905	505,888,157
Арнайы өтем резерв жиыны	1,160,135,133	970,240,870

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың арнайы резерві қатысушы-банктердегі кепілдік берілген депозиттердің жалпы сомасының 4.7%-ын (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 4.8%). Егер кепілдендірілген өтемақыны төлеуге арналған арнайы резерв жеткілісіз болса, Қор заңның 22-бабына сәйкес, Қор акционері шешімі бойынша 70% уставтық капиталын немесе басқа мөлшерін пайдалануға құқылы. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, 70% уставтық капитал ескеріле отырып, Қордың арнайы резерві 1,325,166,537 мың теңге немесе кепілдендірілген депозиттердің жалпы сомасынан 5.4% құрайды (2023 жылғы 31 желтоқсандағы көрсеткіш 1,135,296,950 мың теңге немесе 5.6%). Осылайша, 2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсанда арнайы резервтің қосымша қалыптасуын ескере отырып, жабу көрсеткіші Заңмен белгіленген осы көрсеткіштің минималды деңгейінен 5%-ға асып түсті.

20 Капиталды басқару (жалғасы)

Басшылық Қордың жылдық қаржылық есептілігі бекітілгеннен кейін таза пайда арнайы резервке бөлінетініне күтілуде.

21 Шартты міндеттемелер

Салық міндеттемелері

Қазақстан Республикасының Салық заңнамасы Қордың операциялары мен қызметіне байланысты қолдануларда әр түрлі түсіндірулердің орын алу мүмкіндігін жоққа шығармайды. Осыған орай, Қор басшылығымен анықталған салықтық позиция, және салық позициясы негізделетін ресми құжаттамалар, салық органдары тарапынан дау туғызуы ықтимал. Салық тексерулері, тексеру жүргізу туралы шешім қабылдаған жылдың алдындағы бес күнтізбелік жылды қамтуы мүмкін. Жекелеген жағдайларда тексерулер одан ұзақ мерзімді қамтуы мүмкін.

Қаржы есептілігінде көрсетілген салықтарды анықтау барысындағы Қор Басшылығының пайымдаулары негізделген болып табылады.

Соттың істі қараулары

Күнделікті экономикалық қызмет барысында Қор әртүрлі соттың істі қарау объектісі бола алады. Қор нақты жағдайларды ескере отырып, елеулі міндеттемелердің туындау ықтималдығын бағалайды және міндеттемелерді реттеу үшін ресурстардың кетуі қажет болған кезде ғана қаржылық есептіліктегі тиісті резервті көрсетеді және міндеттеме сомасын жеткілікті сенімділікпен өлшеуге болады.

Қор басшылығы нақты міндеттемелер, егер олар орын алса, компанияның ағымдағы қаржылық жағдайы мен қаржылық нәтижелеріне айтарлықтай елеулі әсер етпейді деп санайды. Осы себепті осы қаржылық есептілікте резервтер құрылмады.

Операциялық жалдау бойынша міндеттемелер

Қорда жедел жалға берілетін ғимарат пен көлік құралдары бар. Жалға беру, әдетте, бір жылға арналған. Жалға алу төлемдері, әдетте, жыл сайынғы нарықтық жалдау шарттарын көрсету үшін өседі. Жалға шартты жалдау кірмейді.

Климатпен байланысты мәселелер

Басшылық климаттың өзгеруі және экология саласындағы нормативтік-құқықтық актілердегі өзгерістердің қаржылық есептілікке айтарлықтай әсер етпейтініне сенімді және қазіргі уақытта Қор қоршаған орта, халық денсаулығы және қауіпсіздігіне қатысты барлық қолданыстағы заңдар мен нормативтік актілерді сақтап отыр. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қор экологиялық талап-арыздарға ұшыраған жоқ және климаттық мәселелермен байланысты ауыртпалықты келісімшарттарды анықтаған жоқ.

22 Әділ құн туралы ақпаратты ашу

Әділ құнды бағалау нәтижелері келесідей жолмен әділ құн иерархиясы деңгейлері бойынша талданып, бөлінеді: (i) 1-деңгейге ұқсас активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтардағы белгіленетін (түзетілмейтін) бағалар бойынша бағалаулар жатады, (ii) 2-деңгейге – барлық пайдаланылған елеулі бастапқы деректер тура немесе жанама актив не міндеттеме үшін байқалатын болып табылатын бағалау моделдері көмегімен алынғандар жатады (яғни, мысалға, бағалар негізінде алынғандар), және (iii) байқалатын нарықтық деректерге негізделмеген (яғни байқалмайтын бастапқы деректерге негізделген) бағалаулар болып табылатын 3-деңгей бағалаулары. Қаржылық құралдарды әділ құн иерархиясы санаттары бойынша бөлу үшін басшылық пайымдамалар пайдаланады. Егер әділ құнды бағалау үшін едәуір түзетулер талап ететін байқалатын бастапқы деректер пайдаланылса, бұл бағалау 3-деңгейге жатқызылады. Пайдаланылатын бастапқы деректердің маңыздылығы әділ құнды бағалаудың барлық жиынтығы үшін бағаланады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жоғарыда келтірілген деректерді қоспағанда, Қор басшылығының пікірінше, қаржылық есептілікте көрініс тапқан қаржылық активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құны шамамен олардың әділ құнына тең.

23 Бағалау санаттары бойынша қаржылық құралдарды беру

«Қаржылық құралдар» 9-ХҚЕС-на (IFRS) сәйкес өзінің қаржылық активтерін келесі санаттар бойынша жіктейді/бөледі: (а) пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер; (б) өзге жиынтық кіріс арқылы бағаланатын қаржылық активтер және (в) амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер. «Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер» санаты екі ішсанатқа бөлінеді: (і) пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша міндетті түрде бағаланатын активтер, және (іі) бастапқы танығанда осы санатқа жатқызылған активтер. Сонымен қатар жеке санатқа қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек бөлінген.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша борыштық бағалы қағаздарды қоспағанда, Қордың барлық қаржылық активтері мен қаржылық міндеттемелері амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері санатына жатқызылған. Борыштық бағалы қағаздар өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері санатына жатқызылды.

24 Байланысты тараптармен жасалатын операциялар

Тараптар, егер олар ортақ бақылауда болса немесе олардың біреуінде басқасын бақылау мүмкіндігі бар немесе басқа тарап қаржылық және операциялық шешімдер қабылдағанда айтарлықтай ықпал ете алатын болса, байланысты болып есептеледі. Байланысты тараптар арасындағы қатынастар болуы мүмкін қатынастардың әр жағдайын қарағанда осындай қатынастардың заңдық тұсын ғана емес, олардың мағынасын (мәнін) назарға алу қажет.

«Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашып көрсету» 24-ХБЕС-ына (IAS) сәйкес Қордың өзге байланысты тараптарына Қазақстан Республикасының мемлекеттік ұйымдары, ұлттық компаниялар және Қазақстан Республикасы бақылайтын басқа ұйымдар жатады.

ҚРҰБ Қорға елеулі ықпал етеді. Сондай-ақ Қазақстан Республикасының мемлекеттік ұйымдары Қордың байланысты тараптары деп танылатын ұйымдардың үстінен бақылайды.

Қор ашып көрсетулерден байланысты мемлекеттік ұйымдармен жасалатын операцияларды алып тастамауды шешті.

Төменде 2024 жылғы 31 желтоқсанға байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша қалдықтар көрсетілген:

Қазақстандық мың теңгемен		Тікелей иегер ұйым	Ортақ бақылаудағы компания	Басқа байланысты тараптар
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	14-15.25%	73,138,434	-	9
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	5.00-15.35%	-	519,774	1,203,795,381
Өзге қаржылық активтер		-	-	1,509,153
Өзге міндеттемелер		9,936	22,422	138

Төменде 2024 жылға байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша табыс және шығын баптары көрсетілген:

Қазақстандық мың теңгемен		Тікелей иегер ұйым	Ортақ бақылаудағы компания	Басқа байланысты тараптар
Пайыздық табыстар		7,474,121	-	111,422,638
Күнтізбелік жарналар бойынша табыстар		-	-	4,362,127
Әкімшілік және өзге операциялық шығыстар		144,261	265,233	110,546

24 Байланысты тараптармен жасалатын операциялар (жалғасы)

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсанға байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша қалдықтар көрсетілген:

Қазақстандық мың теңгемен		Тікелей иегер ұйым	Ортақ бақылаудағы компания	Басқа байланысты тараптар
Ақша қаражаттары және ақша қаражаттарының баламалары	14.75-15.75%	69,475,309	-	243
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	5.00-15.35%	-	-	973,804,872
Өзге қаржылық активтер		-	-	729,072
Өзге міндеттемелер		9,249	20,002	135

Төменде 2023 жылға байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша табыс және шығыс баптары көрсетілген:

Қазақстандық мың теңгемен		Тікелей иегер ұйым	Ортақ бақылаудағы компания	Басқа байланысты тараптар
Пайыздық табыстар		18,585,902	-	107,290,644
Күнтізбелік жарналар бойынша табыстар		-	-	3,465,134
Әкімшілік және өзге операциялық шығыстар		117,134	209,747	98,998

Төменде негізгі басқару қызметкерлеріне сыйақы төлемдері туралы ақпарат берілген.

Қазақстандық мың теңгемен	2024 ж.		2023 ж.	
	Шығын	Есептелген міндеттеме	Шығын	Есептелген міндеттеме
Қысқа мерзімді сыйақылар:				
- Еңбекақы	187,066	21,761	173,491	19,304
- Мемлекеттік зейнетақы және әлеуметтік қамтамасыз етуге шығындар	21,079	-	16,444	-
Жиыны	208,145	21,761	189,935	19,304

Қысқа мерзімді сыйлықақылы сыйақылар басшылық тиісті қызметтер көрсеткен кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде толық көлемде төленуі тиіс.

25 Есепті кезең аяқталғаннан кейінгі оқиғалар

2025 жылғы 1 наурыздан бастап Қордың Директорлар кеңесінің 2025 жылғы 14 ақпандағы шешімімен міндетті мерзімді, қосымша және төтенше жарналардың мөлшерін және төлеу тәртібін анықтау үшін пайдаланылатын депозиттерге арналған шекті мөлшерлемелер жойылды.